

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő :

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszdik évfolyam.

IV. füzet.

1881. Áprilishó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

Nézetek a cserüzemről.

Irta : Kabina János, kir. erdőfelügyelő.

Vonatkozással e lapok múlt számában közlött cikkünkre, legyen szabad a cserüzemzet illető következő kérdésekre szerény nézeteinket előadni.

1. Mely birtokosoknak ajánlható a cserüzem.

2. Mely termelési és eladási mód volna a legajánlatosabb ;
s végre

3. mire legyen főleg gondjuk azon erdőbirtokosoknak, a kik erdejük egy részét cserkereg-üzemre rendeztetik be?

Az 1-ső kérdésre rövid válaszuk az, hogy ezen üzem főleg oly kisebb erdőbirtokosoknál ajánlható, a melyek csekély kiterjedésüknél fogva különben is csak sarjerdő-üzemben kezelhetők czélszerűen, ha egyébként jó termény és erőteljes talajjal és megfelelő fekvéssel bírnak.

Nem szabad itt azonban elmulasztanunk azon megjegyzésünket, mely szerint mi csak az előhegységek szelid lejtőin, szelid lejtőjü domblánczatokon, ezek fensikjain és a rónán

fekvő üde, termékeny és erőteljes talaju erdőkben látjuk helyén ezen üzemmód meghonosítását. Meredek lejtőkön, forró talajon, a milyen a futóhomok azon neme, a mely majdnem porzószerű, vagy a sekély, mészkő altalajjal bíró homokos vagy mészkavicsos talajjal egyáltalán meg nem engedhetőnek véljük; nem csak azért, hogy az ily erdőkben igen sok baj és nehézséggel jár a különben is silány minőségű cserkéreg termelése, hanem, mert miként — Luczenbacher Pál ur is igen helyesen megjegyezte — az ily talaj közbejövő szárazság által tönkre tétethetik. Ezen veszélyt fokozza még az a körülmény, hogy a talaj minden 15., 20., 24. évben ismételve megfosztatván védállabjától, termőrétegének televénye annál gyorsabban bontatik fel és a termőréteg a záporok által annál könnyebben lemosatik.

A haza erdőkincsének jövője iránti aggodalomból Luczenbacher Pál ur a cserkéreg-üzemet a községi és a papi erdőkben egyáltalán meg nem engedhetőnek véli, s ha az új erdőtörvény az ily erdőket az állam speciális gondnoksága alá nem helyezte volna, magunk is teljesen osztanók nézetét. Így azonban nem érthetünk vele egyet, mert ha ezen erdőkre a törvény 17. és 18. §§-ai értelmében a rendszeres gazdasági üzemterv oly módon állapittatik meg, hogy azok mint cserhántó állabok fognak kezeltetni egészben vagy részben, és az ily üzemtervek a magas földmívelési-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium által jóváhagyatnak: akkor ezen üzemmódtól nincsen mit tartanunk; mert van — hála az égnek — ezen törvény őrei- és végrehajtóiról is gondoskodva, a kikről fel lehet tennünk, hogy köteleességüknek nemcsak mint hazafiak, hanem mint lelkiismeretes szakemberek is megfelelni fognak.

Mi a községi erdőkben megengedhetőnek tartjuk a cserhántó-üzemet; mert ezen üzem mellett a községeknek nemcsak a tüzelője fedeztetnék, hanem a cserüzlet által oly pénz-

jövedelmet is nyerhetnének, a mely az erdőadó fedezése mellett tán még más közczéljaikat is előmozdítaná; feltéve, hogy a községek lelkiismeretes, szorgalmas és értelmes kezekre bíznák erdeik kezelését. Megjegyezzük azonban, hogy csak az esetben engednők meg a községi erdőknek cserüzembe való berendezését, ha ezen erdőkből a legelő élvezete teljesen kizáratnék.

Nagyobb erdőbirtokoknál csak bizonyos korlátolt területre ajánlható ezen üzemmód; mert könnyen megeshetnék, hogy túlnagy terület mellett, azon fatális eshetőségen fölül, hogy a cserkéreg a több oldalról jelentkező pótcser-anyagok által kiszorítatván a piacról, a rövid fordáju cserállabok magasabb fordára való visszavezetése sok nehézségekkel és áldozatokkal járna; a hántatási időny rövidsége és a munkaerő hirtelen és nagy mérvben való igénybe vétele a munkabéreket annyira felcsigázná, miszerint a cserkéreg után remélt több jövedelem illusoriussá válnék, vagy éppen veszteséget eredményezne.

Egyáltalában jól megfontolandók a fuvar, munkaerő és a közlekedési viszonyok, mielőtt cserkéreg-üzemünket berendeznők, mert ha csak csekély, s így drága tavaszi munkaerőre számolhatunk, vagy közlekedési utaink járhatlanok és a fő országutak vagy a vasutvonalak távol fekszenek cserkéreg-üzemre berendezett erdőterületünktől, akkor vagy idejére meg sem felelhetünk elvállalt kötelezettségünknek, mi által vevőinkkel gyülik meg a bajunk, vagy pedig ennek mindenkép megfelelni óhajtván, drága munkás és fuvarerőkkel kell dolgozunk, s akkor csak csekély, vagy éppen semmi haszonnal sem fog járni vállalatunk.

Nem egészen fölösleges az iránt is tisztába jönnünk, vajjon a cserkéreg-üzemnél termelendő gyenge méretű fánkon is túladhatunk-e akár tűzifa, akár pedig más választék, például: szőlőkaró alakjában? mert ha ily gyenge fánkat elad-

hatni semmi irányban sem volna kilátásunk, akkor sokkal észszerűbb erdőnket úgy kezelni, hogy saját és a vidék évi faszükségletének fedezése mellett inkább erősebb méretű műfát neveljünk.

* * *

A 2-ik kérdés, mely termelési, illetve eladási mód lenne a legajánlhatóbb? képezi a dolog tulajdonképeni gordiusi csomóját, melynek megoldásától függ — nézetünk szerint — cserkéreg-üzemünk és üzletünk jövője.

E tekintetben igen eltérők a nézetek.

Vannak, a kik a cserkéreg termelését az erdőbirtokos költségén tartják a legészszerűbbnek; mások ismét a vevő költségén való termelést tartják előnyösebbnek.

Ez utóbbi módra nézve ismét két vélemény van, az egyik azt tartja, hogy a fehér fa (hántott fa) képezi a legjobb alapot, ha t. i. a fehér fa métereinek száma szerint fizettetik, a cserkéreg meghatározatván: minden ürméter fehér fa után hány kgr. cserkéreg legyen fizetendő, vagy egyszerűen egy-egy ürméter fa után mily ár fizetessék a belőle nyert cserkéreg értékeül.

A másik a fehér fával nem törődik, hanem a termelt cserkérget ürméterekbe rakatja és ezek száma szerint akar fizetve lenni.

Mindkét esetben pontos adatokra van szükségünk, hogy az eladási ár iránt magunkat tájékozhassuk, a mivel eddig nem birtunk. Eddig az erdőbirtokosok a cserkereskedők megbízhatatlan, s természetesen ezek érdekében álló adatokra voltak utalva, minélfogva egyesületünk igen időszerűen cselekedett, midőn e tárgyat szőnyegre hozta és az adatok összegyűjtését megindította.

Tagadhatlan, hogy az eladási módok mindegyikének megvannak saját előnyei, de megvannak saját hátrányai is, miért

is megkísérlem ezen előnyök és hátrányok felsorolása által a két eladási mód összehasonlítását és a mennyire lehet, a kettő közti közép ut kijelölését.

Hogy mennyire fog ez szerény erőmnek sikerülni, nem tudom? de szolgálatot vélek tenni az ügynek, midőn szerény nézeteimet előadva, tán üdvös eszmecserét inditok meg.

Az erdőbirtokos által való csertermelés előnyei :

a) hogy az erdőből minden idegen rendelkezőt **kizár**;
 b) hogy munkás erőnket idegen befolyástól menten tartva, annak béreit emelni nem engedi, hanem korlátozása hatalmunkban marad, mi — melleleg legyen mondva — nem megvetendő előny;

c) hogy a famérték szabályszerűsége megtartatik;

d) hogy a termelt cserkéreg mennyisége- és minőségére nézve minden kétséget kizárván, annak világos elszámolását lehetségessé teszi és az üzlet előnyös vagy előny nélküli voltáról tiszta képet nyújt; s végre

e) hogy a faválasztékok elkülönítését céljainknak megfelelően eszközölhetjük és a fákat úgy döntethetjük, a mint azt az erdőszet szabályai megkövetelik.

Hátrányai :

a) hogy a vevő részéről különféle alapos és alaptalan kifogásoknak vagyunk kitéve, úgy a kéreg minősége, miként a netalán kitűzött szállítási határidőre nézve is;

b) hogy a rossz időjárás szeszélyének és az ebből eredő minőségi veszélyeknek kitétetünk;

c) hogy a munkás és favarerő megszerzésének gondjaival, úgy szintén a felügyeleti gondok és költségekkel is terhelhetünk, és

d) hogy üzletünket a befektetési tőke kamatai és törlesztési százaléakai terhelik.

A kereskedő által való csertermelés előnyei :

a) hogy minden munkás és fuvarerő megszerzésének gondjaitól mentek maradunk és kezelésünk üzleti tőkéjét szaporítanunk nem kell;

b) hogy reánk, mint eladókra, úgy az időjárás, mint az ebből eredő hátrányok, nemkülönben a szállítás mikénti menete is közönyös;

c) hogy a hántott famennyiség termelési költsége javunkra esik, miután azt ez esetben közönségesen a cserkereskedő viseli, és

d) hogy a szárító szinek felállítása, eszközök beszerzése sat. sat. befektetési tőkét nem igényel.

Hátrányai :

a) hogy erdőkben idegen rendelkezik;

b) hogy a fák levágását folyton ellenőriznünk kell, nehogy a vevő munkásai által magas tuskók hagyassanak;

c) hogy a munka és fuvarbéreket a vállalkozó felcsigázza és ezáltal jövőre is kedvezőtlenül befolyásolja;

d) hogy a vállalkozó munkásai falopást s egyéb kihágásokat el ne követhessenek, szigorubb felügyeletre van szükségünk, s így a felügyeleti költségek a birtokos részéről ez esetben sem kerülhetők el;

e) hogy a vállalkozó — ha a termelt fehér fa mennyisége szerint fizeti a cserkéreg árát — mindég azon lesz, hogy a termelt fa kelleténél tömöttebben és mértéken fölül legyen rakva, mert ezáltal a cserkéreg mennyiségében, illetve árában nyer;

f) hogy a termelt cserkéreg mennyiségére és választékaira nézve, s így az üzlet előnyös vagy nem előnyös voltára nézve soha biztos tájékozást magunknak nem szerezhetünk;

g) hogy fánkat választékai szerint csak bajosan különíthetjük el.

Látni ezekből, miszerint egyik módnak előnyét képezi az, a mi a másiknak hátránya; kérdés tehát, mely mód lenne a cserkéreg termelése és eladására nézve, mint a legtöbb előnyt és legkevesebb hátrányt mutató, leginkább ajánlandó?

Tagadhatlan, hogy ily módot ajánlatba hozni nem könnyű dolog, mert a mely az eladónak van kedvére, az a vevőnek nincs inyére; mindazonáltal — nézetünk szerint — legczélszerűbb mégis a termelést a vállalkozónak engedni át következő feltételek mellett:

1. határozassék meg mindenekelőtt a hántás alá kerülő vágás és annak területe;

2. a szerződésben világosan köttessék ki, hogy a fák döntése és hántása, a fa feldolgozása és az eladó által kívánt választékok szerinti elkülönítése és összerakataása a megszabott méretekben a vevőt illeti minden megtérítési igény nélkül;

3. szabassék meg a cserkéregnek a vevő által fizetendő alkuszertü ára 100 kgrként, és pedig vagy átlagban, vagy pedig, mi nézetünk szerint körülményesebb ugyan, de előnyösebb is, az árú minőségi osztályai szerint. Ez esetben praecizálni kellene, mi értendő I-ső, mi II-ik és mi III-ik osztályu árú alatt? megjegyeztetvén, hogy akkor a kéreg minősége ugy lenne értendő, mintha azt az időjárás, vagy a hanyag kezelés vagy szárítás meg nem ronthatná. Ebből következőleg

4. kimutatandó lenne, hogy az eladó semminemű felelősség- vagy kötelezettséggel sem tartozik, sem a kéreg jósága, sem annak mennyiségére, nemkülönb a történhető balesetekből eredhető károkra nézve;

5. ha a termelt, de még meg nem mázsált cserkéreg netalán megsemmisülne, (például tűz által), ez esetben előre meghatározandó lenne, hogy a vevő a megsemmisült árút mely áron és mely kules szerint köteles az eladónak megfizetni?

6. meghatározandó a vevő által leteendő biztosíték összege, a fizetési módozatok, a mázsálás ideje és helye;

7. a vállalkozó kötelezendő lenne a vidéken szokásos munkabérekhez alkalmazkodni, ha munkásait a vidékből szerezné, és a netalán szükségessé válандó munkabér emelését csak az eladó tudtával eszközölhetné;

8. a vevő köteles lenne szigoruan felügyelni, hogy munkásai a fákat oly mélyen vágassák, a mint azt az erdőbirtokos követeli; végre

9. a vevő felelősséget vállaljon minden, az erdön munkásai által okozható károk és kihágásokra nézve.

Magától értendő, hogy az esetben, ha a vevő csak a fák döntését és hántását vállalná el, a fa feldolgozását és rakatását ellenben nem, az eladó magasabb kéregárakat követelhet.

Az erdőtulajdonosok szempontjából ez lenne nézetünk szerint a legajánlandóbb eladási mód, mert ez esetben nem csak semmi törődni valója sem volna a tőzsdei szabályzatokkal és a vevőnek elvágatnék az ut arra speculálni, hogy holmi differentiák által nyerészkedjék, hanem egyszersmind a két érintett eladási mód fentebb felsorolt előnyeit leginkább biztosítaná a maga részére.

Legtöbb esetben azonban, főleg a külkereskedelem szempontjából, lehetetlen magunkat a tőzsdétől teljesen emancipálnunk; mert ismeretes tény, hogy a külföld többnyire közbenjárók által vásárolja terményeinket, a kik szinte jobb szeretik, ha más vesződik helyettük, ők pedig csak a kész hasznót szedhetik. Ez okból ritka eset az, a midőn a közvetítő kereskedők saját költségeiken való cserkéregtermelésre vállalkoznának; a külföldi czégek pedig szintén ritkán hajlandók arra, hogy nálunk nyers anyagtermelési üzletet alapítsanak úgy a felügyeleti, mint az ellenőrzési nehézségek miatt.

A külföld tehát legszivesebben kész árút vásárol tőlünk, habár többbe kerül is, s így a legtöbb esetben nem marad egyéb hátra, minthogy az erdőtulajdonos saját költségén termelje és mint kész árút adja el a cserkéregtet.

Mely eladási mód lenne tehát ez esetben a legajánlatosabb?

Erre nézve részünkről határozott választ adni tartózkodunk, miután — őszintén bevallva — a börzén teljesen járatlanok vagyunk; mindazonáltal van egy nézetünk, mely által, ha azt koczkáztatnunk szabad, tán másokban üdvös gondolatot támasztanunk sikerül.

Németország annak idején külön országos cserkéreg-vásárokat létesített, és azt mondják, ez a cserkéreg termelőire úgy, miként fogyasztóira nézve is igen kedvező eredményre vezetett és a cserkéreg-kereskedést emelte.

Ez eszmétől magunk sem idegenkednénk, ha ily cserkéreg-vásár Budapesten tartatnék meg, hol az illető termelők egyszerűen csak termelvényeik mintáival jelennének meg és termelt készleteikre kötésekét csinálnának; hisz ez hasonló lenne a máris divatozó bor- és gabnavásárokhöz, melyekről pedig az mondatik, hogy sikerük van.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ezen vásároknak oly időben kellene megtartatniok, a midőn már minden termelő tisztában lehet magával termelt mennyisége és minősége iránt; továbbá, hogy a termelők ez esetben oly mintákat mutassanak be, a melyek termelvényeiket hiven képviselik, mert különben csak önmaguknak szereznének bajt.

Czélszerű lenne azonban, meggyőződésünk szerint, ha ily vásárok mellett oly intézettel is rendelkeznének Budapesten, a melyhez minden termelő, bármely erdei árúra nézve, bizalommal fordulhatna a végből, hogy erdei termékeire solid vevőt szerezhessen és magát az erdei termékek árai, valamint az

iránt is tájékoztathassa, hol és mily mérvű kereslet mutatkozik egy vagy más árára nézve?

Ezen intézet nyilvános tudósításainak tán az „Erdészeti Lapok“ hasábjain is lehetne rendes rovatot nyitni? de közhethetné azokat napi lapjainkban is.

Részünkről meg vagyunk győződve, hogy ezen a módon sokat lendítenénk a dolgon; mert ez nyitná meg előttünk annak lehetőségét, hogy emancipálva magunkat lassanként a közvetítő drága alkuszoktól, közvetlen összeköttetésbe jöhetnénk a fogyasztókkal, mi árainkra sem maradhatna kedvező hatás nélkül; hisz a fogyasztó solid termelőnek inkább átengedné azon haszon egy részét, a melyet eddig alkuszoknak fizetett.

* * *

A 3-dik kérdés: mire legyen főleg gondjuk azon erdőbirtosoknak, a kik erdejüket vagy annak egy részét cserkéregüzemre berendeztetik?

Erre röviden azzal lehet felelni, hogy a tartamosságot tartsák mindenekfölött szemeik előtt.

Gondjuk legyen tehát főleg arra, hogy cserüzemre szánt erdőterületük talaja a kellő erőben megtartassék, mit az által érhetnek csak el, ha az erdőt folyton a kellő záratban nevelik; ha tehát minden törzset, a mely veszni indul, azonnal pótolják, azaz erdejüktől a mivélés és ápolás költségeit meg nem vonják, és hogy az erdőt mindennemű legeltetéstől és alomszedéstől szigorúan tilalmassák, elvizenyősödéstől, erdei tüzeektől és a záporok általi talájlamosástól oltalmazni el ne mulasszák. Mindez okoknál fokva a csererdők megkettőztetett felügyeletet igényelnek.

Végre nem lesz fölösleges erdőbirtokosainkat arra is figyelmeztetni, miszerint cser-vágásaikban a termett fát ne hevertessék, hanem azt a hántás befejezte után azonnal vala-

mely e célra szánt és a vágáson kívül fekvő helyre kihordassák, nehogy a fa későbbi kiszállítása alkalmával a sarjakban jelentékeny károkat szenvedjenek.

A cserüzemre berendezett és berendezendő erdők tartamosságának fentartása és talajuknak az elpusztulástól való megóvása tekintetéből nem idegenkedünk ez alkalommal abbeli meggyőződésünknek adni kifejezést, miszerint az ily erdőterületek, legyenek azok magánbirtokok vagy sem, mind az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdők módjára az állam speciális gondnoksága alá lennének vonandók, miért is a törvény ezen erdők szempontjából egy külön szakasszal lenne megtoldandó.

A kopárak beerdősítésének és legelési szabályozásának ügye Franciaországban.

(Francia források után közli báró Mednyánszky Dénes.)

Az „Erdészeti Lapok“ f. é. februári füzetében több helyen tárgyalatik a községek viszonya új erdőtörvényünkkel szemben, és ezzel szőnyegre kerül annyi kérdés a törvény alkalmazására, hogy ebből bővebb tárgyat láthatjuk fejlődni sokféle és hasznos eszmecserének. Nem lehet kétség a fölött, hogy ezek között maholnap helyet foglalnak olyanok is, melyek az erdőtörvény III. czimének eseteit érintik; mire nézve a feladat ugy, mint a megoldás, egyaránt vetekednek egymással nehézségekben.

Azért talán birhat némi érdekekkel, ha egy pillantást vetünk egy más ország ebbeli igyekezeteire, mely természet-tani és történeti körülmények következtében már igen sürgetően érzi a hatályos cselekvés szükségét. Franciaország sokhelyütt, de különösen legmagasabb és leghatalmasb két hegy-

csoportja a Pyrenéek és az Alpesek vidékein sinli az erdőpusztítás és pusztulás következményeit; azért komolyan foglalkozik a kérdéssel, mikép lehessen az óvás- vagy orvoslásról gondoskodni. Az utolsó párisi köztárlat látogatói emlékezni fognak, hogy az erdészet gyönyörű pavillonjában mindenféle szép dolgot láttak: rajzokat, látképeket, sőt egész mintákat, melyek a beerdősítés és vízfékezés munkálatait ismertették, részint az Atlanti tengerparton, részint és főleg az Alpesekben. Azonban bármily érdekes és elismerendő mind ez, mégis az országos feladathoz képest még vajmi kevésnek fogjuk tekinteni, ha némely számarányokra pillantunk és a teendők mérvéhez hasonlítjuk. Legyen bár a részletekben különbség a másik országnak különböző viszonyai, közigazgatása és segéd-eszközeihez képest, természetében magában azonban a kérdés, a feladat mégis csak egy; valamint a nehézségek is ugyanazok, melyekkel meg kell küzdeni: s azért a kérdés megvilágítására tanulsággal birhat ily összehasonlítás.

A rohanó vizek rombolásainak francia területen egyik legfőbb színhelye az ország délkeleti része, hol az Alpesek tömzsei a Rhone genfi kiömlésétől Savoyán át a középtengerig terjednek, két nevezetesb folyót (Isère és Durance) küldenek a Rhone felé, számtalan kisebb vízfolyással és mellék ereikkel, melyeknek rendes és rendhagyó állapotaiban kifejezést nyer a hegyi és légtüneti vizek viszonya és hatása. A tapasztalás igen kedvezőtlenül tanúsítja a rosszabbra fordulást, még pedig növekedő gyorsasággal a bajok előrehaladásában. Fogy az erdő, fogy a legelő, fogy a nyájak létszáma, s a mi több, itt-ott fogy a nép lélekszáma, a megművelt tér, szaporodnak a földomlások s vizmosások, a hegység lábai körül elterülő vidékeken, a pusztító kő- s iszap-lerakodások, és növekszenek a segélykiáltások, védő, szabályozó, ármentő munkálatok iránt, mind sűrűbben, mind nagyobb költségeket

helyezve kilátásba. Hogy azonban mindezeknek okozója nem az égaljnak szeszélye, hanem az embernek tette, senki kétségbe nem vonja. Mert szemmel látható a bajnak párhuzamos haladása az erdőségek pusztulásával s a hegységek terjedő kopárságával egyrészt, valamint ellenkezőleg oly vidékek mentessége, hol hosszabb idők óta felügyelet, gondozás, rendszeres kezelés az erdőséget és növényzetet jó karban megőrizte.

Függőleges emelkedési irányban a magas hegységekben három physikai öv szokott egymásután következni: legalul a gazdasági különféle haszonművellet, azután az erdő, s a szálas fa felső határán felül, végre a havasi legelők.

De ezen természetes fokozatok arányai és terjedelme a hajdanihoz képest gyakran nagyon megváltozott. Így péld. Dauphiné megyéiben az erdei növényzet felfelé egész 2.500 méét. magasságig ért, most már középáránya csak 1.800 mééterre teendő. A havasi legelők pásztorai irtogatják az erdő felső szélét, hogy legelők területét tágítsák. Viszont alul a gazdaságot üző lakosok marogatják az erdő alsó részeit, hogy eke alá hódítsanak földeket, olyakat is, melyek nem arra valók, és a mellett hogy a termelési munkát nem jutalmazták, a takaró földréteg megsebzése által lazítják szilárd összefüggését s lejtőikön a csapadéki vizek tovamozgató behatásának kártékony utat nyitnak. Hogy pedig nagyobb erdőterületek a légtüneti változatok és csapadékokra nézve mint kiegyenlítő és egyensúlyozó tényezők szerepelnek, hogy úgy a haraszt, mint a gyökérzet a vizes csapadék felfogása, szétoztása és lefolyása dolgában mérséklő és talajvédő hatást gyakorolnak, ez — eltekintve minden tudományos polemiától — bizonyára kétségbe nem vonható. Valamint azt is tudjuk — mert nem csupán Franciaországban történik — hogy a hegységek szabálytalan légtüneti végletei és rohanó viz-áradatai nem

csupán közvetlenül helyben üzik rombolásaikat, hanem közvetve távolabban is érezhetőkké válnak kártékony hatásukkal, mely a lefolyásuk körében eső vízhálózat zavaraiiban nyilvánul.

A sebes vizek lefutási pályájában három régió ismerhető föl: a legfelsőbben fekvő gyűjtőmedence, hol egyes tölcéserek vagy lejtornyulatokból együvé siet a víz; azután a levezető völgymeder, hol az ár váj, alámos, omlásokat okoz s hőmpolyanyagot sodor; végre az utolsó szakasz, a völgy torkolata, hol már lapályra ér, oldalfalak nélkül, és így lassabbodván, lerakja hordanyagát s szétterülhet; a mi gyakran a növényzet teljes kipusztításához vezet. A védő építkezések igen költségesek, sőt maradandó hatásuk sem mindig bizonyos, úgy hogy a legsikeresebb törekvés elvégre mégis csak azon irány felé fordul, mikép lehessen a bajnak gyökerét megtámadni, és új vízrohamok keletkezését megakadályozni, vagy már létezőket megszüntetni, vagy enyhítve ártalmatlanabbakká tenni?

E törekvésnél az állapotok tanulmányozása oda vezetett, hogy felismertetvén a baj oka, ez egyuttal megadja a orvosló ellenszert is, és ha tehát tapasztaltatik, hogy az erdőnövényzet pusztulása, a meredek hegygerinczek növekvő kopárosodása fokozza a vizek romboló voltát, ezzel szemben igyekezni kell a fenyegetett területeken az eltűnt felületi viszonyokat ismét helyreállítani, és ezen uton a végletek kiegyenlítésére hatni, hogy a fennmaradókat könnyebben megfékezni lehessen.

Már a múlt század végévei óta ezen tünetmények Franciaországban magukra vonták a közfigyelmet és tanulmányozást. A bourboni restauráció idejében szakférfiak sürgették a beerdősítés ügyét, valamint a községi erdő- és legelő-hegyterület szigorú kéz alá vételét. Végre az 1840. év roppant vízkárainak benyomása alatt 1841-ben Surell erdőmérnök rendszeres nagy munkájának megjelenése sensatiót keltett s

kiindulási pontja lön az egész ezen ügyet felkaroló mozgalomnak, melyet azonban az 1848-ki események félbeszakítának.

A következő évtizedben mind sürgősben növekedtek a panaszok, a megyefőnökök emlékiratai, az aggályos statisztikai tapasztalatok, a lakosság, marhalétszám, művelési területek alábbszállásáról stb. úgy, hogy elvégre a császári kormány 1860. évben megszavastatott egy törvényt, melynek szándéka ugyan jó és hivatása gyökeres orvoslás volt, hanem szerkezetében tanuságát viselte azon tartózkodásnak, a legeltetési megszorítások által községek vagy választókerületek felzúdulását előidézni.

Az 1860-ki törvény alapvonásai ezek: A beerdősítési művelet vagy kötelező, vagy facultativ. Utóbbi esetben államszegély ígértetik; elsőben, ha közérdekből az állam kijelöli s megszabja a területet, s a munkát vagy maga végzi vagy kötelezőleg végezteti a tulajdonosok által. Ha a terület magántulajdon, az állam megszerezheti egyezmény vagy kisértítés útján, ha községi, azt hivatalból veheti kezébe, de későbbi visszabocsátás kötelességével, úgy hogy vagy a ráfordított költségek megtérítendő, vagy e helyett azok fejében a megművelt területnek hasonfele átmegy az állam táladonába, melyen azonban a községek megtartják a szolgálmányi jogot marháik áthajtására. Mérséklő határozmány: hogy az állam egy évben a kijelölt térfogatnak legfeljebb egy huszadrészét veheti munka alá.

Alig volt meg a törvény, általános lett az elégedetlenség az érdeklett vidékeken, úgy hogy csillapításul csakhamar 1864-ben novelláris uton megengedettett, a kijelölt fölujtandó térfogaton belül esetenként beerdősítés helyett begyepesítést létrehozni, azon reményben, hogy e móddal a kettős cél el lesz érhető: a talaj megvédése és a legelők érdeke. Azonban a tett kísérletek nem feleltek meg ezen kecsgettető vára-

kozásnak, mert bebizonyult, hogy nem sikerül mindenütt, hol tetszik, legelőt teremteni, s azonfelül pedig, hogy e módzat hatálytalan a sebes folyású vizek ellen, mert sem ujak keletkezését megakadályozni, sem már létezőket megszüntetni nem képes. Azért abba is hagyták s visszatértek az erdei beerdősítési eljáráshoz.

Sokféle nehézség támadt kezdetben, részint hiányzott elég hosszú és helyenként eléggé változatos tapasztalás, részint néha jobb belátás ellen helyi érdekeket kimélni kellett. Időközt azonban folytak a tanulmányok, helyszini kiküldések, bizottságok, vagy egyes szakférfiak vizsgálatai, melyekből származott jelentések és emlékiratok sok becses, sőt irányadó anyagot szolgáltatottak, részben nyomtatásban is kiadattak közkézre, s közölök egyikét (Demontzey munkáját) a német birodalmi kormány hivatalból le is fordíttatta saját szakközegei használatára.

A helyszinén minden egyes feladatnál első kérdésnek mutatkozott — szembe állván a vizmosásoktól vájt hegység lejtőivel — milyen térfogat és mennyire legyen kimérendő a mentesítő művelésre? Mert világos, hogy nem elég csupán az árokmeder széleit fákkal beültetni. Számítások és kísérletek, melyeket a tapasztalás helyeseknek igazolt, már adtak bizonyos mérvet erre is. A vizárok alsó végén kezdve eleinte csak keskeny pászták vétetnek (körülb. 40 mét.) a két partot kísérő szegélyzetten. Ezen szegélyek a hegy felé a lejt emelkedésével mindig szélesbülnek, és hasonlólag befordulnak minden mellékszakadékba, a magaslatokon már 4—500 mét. szélességre terjesztetnek, úgy hogy ez által a vízfogó lejték felső részén ama csoportok érintkeznek, egymáshoz csatlakoznak és összefüggő, zárt egészet képeznek. Rendszerint azonban megelőzőleg előkészítő munkálatok szükségesek: mindenekelőtt legelési eltiltás a marhajárás kizárása végett, azután a létező növényzet,

cserjék, gyepek gondozása, a legsürgösb ideiglenes erősítés vagy védelemfonadék, czövekélés, lépcsőzés által stb. Az alatt a helyszinén készített magonciskolák megtermik az ültönczöket, melyek az illető fekvés és talaj javallata szerint választatnak, a miben tág tér van engedve. Közönségesen alantabb lombos, feljebb tobozos fajták alkalmaztatnak.

A hol eddig ily följutó műveletek keresztülvitettek, mindig a legüdvösebb siker koronázta a munkát. Így a Durance folyó egyik legnagyobb mellékszakadéka nagysága s rendkívüli kártékonytsága miatt egyik legelső példaeset lön. Vizfogó tölcseire vagy 6000 hektár területet képviseltek, mely több község határába esik; a vízmosások partfalai néhol 100 méterig magasak, az áradat rohama által alávájtattak, dörgő robajjal omladoztak, és a roppant hömpölyanyaggal terhelt víztömeg a torkolatnál több kilométerre szétterjesztette pusztító s betemető lerakódásait. Bár ezen községek majd minden tavaszkor létökben, vagyonukban fenyegetve valának, mégis midőn fogatnositásra került a munka, nagy ellenszenvvel fogadták azt. Csak egy község maradt semleges; a többiek a munka megkezdése után csakhamar feltámadtak, megrohanták a munkatelepeket és erőszakkal elkergették az embereket, sőt a helyhatóságot és csendőrséget is, úgy hogy végre fegyveres karhatalom kellett. Hoszabb felfüggesztés után két évvel reá ismét megkezdetett a legelők részbeni tilalmazása, s erély és tapintat mellett sikerült a munkákat megindítani, melyhez a napszám helyből vétetvén, az így a lakosok közé szivárgó pénzkereset hasznukra hajtott és megnyugtatólag hatott. Lassanként meg lett oldva a feladat. El lett költve körülb. 12.000 frc. s elvégre a romboló zuhamvizből ártalmatlan patak lön, mely nem csak nem növeli többé a lerakodási kúpot, hanem abban medret váj magának.

Egy másik esetben Ste. Marthe táján az országút védel-

mére tervezve volt egy kőgát 40 000 frc. költséggel, melyet idővel mégis beborított volna a törmelék; ma már nem is gondolnak többé ily gátra, mert semmi romboló tömeg nem száll le a hegyekből, s a közönséges árkolás vagy kerítés elegendő.

Hasonlag Rizoul községben a zuhogó Pals támadásai ellen 1865-ben 25.000 frc. értékű védművek terveztettek; most ezt egyszerű csekély átereszt az országuton megteszi. És ilyen példa sok van; hol ezelőtt nagynál nagyobb építkezési kiadások voltak kérdésben, azok szüksége megszűnt.

Igy történt az mindenütt, a hol sikerült keresztülvinni a beerdősítést; sőt közvetlen haszonvétel is támadt a marhatenyésztő lakosság javára, mely most füvet kaszál vagy szőlőkarókat készít oly helyeken, hol előbb birkája alig talált harapni való sovány eledelt. Nem kevésbé tekintetbe veendő, hogy az előbb fenyegetett, vagy rongált termő területek, mert többé nincsenek veszélyeztetve s terméseik biztosabbak, gyorsan emelkedtek értékben és haszonban.

* * *

Legfőbb kutforrása a bajnak, valamint az orvoslás nehézségének: a legelés. A hegyi legelők vagy csupán nyáriak, vagy olyak, melyek tavasszal és ősszel megjáratnak. Ezen utóbbiak a lakó helyek környezetében szoktak lenni, napos lejtőkön, úgy hogy alig olvad a hó, rájuk bocsáttatnak a nyájak, melyek téli szűk istállóztatás után kiéhezve a növényeket tövestől kitépik a viztelt lágy földből s körmeikkel megsebzik a felületet. Ősszel, midőn a nyájak a magasból visszatérnek, már kevesebb kárt tehetnek, mert távollétük alatt a hant megerősödött.

Legfelül a magaslatokon vannak a havasi legelők, melyek csak nyár derekán, június és október között használatnak vagy helybeli nyájak által, vagy bérbe bocsátva más vidékbeli-

eknek. Minthogy csak nyáron át jár rajtok a marha, ezen legelők jobb karban szoktak lenni, különösen ha marhaszámmal túl nem terheltetnek.

A marhanemek: tehén, kecske, birka; uralkodó aránya különbözö.

A francia Alpeseken a tehén kivétel, ellenben a Sávjezia-kon általán túlsúlyban van; mi nem csekély mérvben indokolja emezek jobb állapotát, valamint a gondos felügyelet az arányos számra, mert tudják, hogy túlterhelés csökkenti a termelési hasznót.

A kecskét a szegény ember tehenének mondják, s e tekintetből mindenütt türik, daczára hogy kiki elismeri kártékonyságát: mert különben szembe vetve a csekély hasznót, melyet adnak, azon hasolíthatlan nagy kárral, melyet okoznak, ki kellene mondani rá az ítéletet, hogy megérdemli a kiírtást.

A birka a francia Alpesek uralkodó marhaneme, a nélkül, hogy valami szükséges indokát lehetne megmondani: mert viszont találkoznak egyes oly községek is, melyek előnnyel üzik a nagyobb lábas jószág tenyésztését és a tehéntej-gazdaságot.

A kormányfelügyelet alatt álló erdőterületeken a birka-legelés elvileg tilalmas; ezen kívül azonban semmi egyéb szabályozás nem létezik, s így mindenütt korlátlanul divik, rend és mérték nélkül.

A községi lakók helybeli birkái egy részben állandók, melyek ki is teleltetnek, részben pedig tavasszal vásároltatnak nyári kilegelésre őszzeli eladás végett. E nyájak közönségesen a tehetősb lakosok tulajdona, kik a községben tekintélylyel s befolyással bírnak, a döntő szót viszik, s így nem zsákmányolhatják ki a községi birtok túlterhelését önhasznukra, miért is általán a községi legelők rosszabb karban vannak, mint a magánosokéi.

A bérlő vándornyájak délről jönnek, midőn ott a növekvő naphővel a szárazság kezdődik, s tehát június közepe körül érkeznek a havasi legelőkre. E birkák igen mohó falánkok, tövestül gyökérig lerágják a növényeket, sőt körmükkel, orrukkal tudják kikaparászni a kövek közül a legkisebb gyepcsomókat.

Számuk folyton apad; 20 év óta már majdnem felényire lejebb szállt az eledel gyérülésével, jeléül, mennyire s mily gyorsan sikerül nekik a pusztítás. Dauphinéban Grenoble járás 400.000 hektár, melynek 85.000 hektárja legelő, ebből 79.330 hekt. 112 község tulajdona, 1.350 hekt. a városi kórházé, 4.300 hekt. magánosoké. A községi legelőkből körülb. $\frac{1}{3}$ kibérelhetik Provencéből jövő vándornyájaknak, nagyobbik részét ($\frac{2}{3}$ -át) a lakosok megtartják közös haszonvételre. Ezen összes legelőtéren 1868-ban élt 146.000 birka, 8000 tehén, 7000 kecske. Egyenlitve egy tehenet 3 birkával, tesz tehát valamivel többet, mint átlagban 2 birkát egy hektárra. Bár ez területileg mérsékelt aránynak látszanék, mégis túlságosnak ítéltetett, annyira megrongálva lévén már akkorban a legelők állapota. Viszont a rohanó vadvizek rombolásai folyton növekednek, medreik emelkednek, védépitkezések követeltetnek, a költségvetések fokozódnak.

Sok üdvös következménye lenne a marhatartás okszerű vezetésének, ha a kaszálók szaporíttatnának, mert így több takarmány termeltetnék, jobb kitelelés lenne elérhető, valamint az alsóbb lejték megkimélve volnának a felette korai legeléstől, főleg pedig, ha sikerülne a túlsok birkahajtást az értékes és hasznosb tehéntartással helyettesíteni, mely a legelőket sem rontja annyira, szélesebb körme pedig inkább tapos, mintsem vág: úgy hogy igen nevezetes kulturai haladásnak lehetne elismerni a tehén szaporodását a birkának rovására. Az illető francia vidékeken számítanak: 1 tehén nyaralására

1·81 hekt. bevételt 55 fc. 58 ct., ugyanazon területre arányosítva 3·62 birkát és 10 fc. 86 ct. bevételt, közel 43 fc. különbözet a tehenek javára. Azért a kormány igyekszik e cél előmozdítására hatni: többhelyütt csirászatokat állít, terményeladási szövetkezeteket alakít, s eddig évenként vagy 65.000 fcot költött ezen irányban. Hanem nehézségekkel küzd a vállalat érvényesítésében, mely részint közönyben, részint ellenszenvben akadozik; miért sürgető felhívásokkal fordul a vidéki gazdasági egyletekhez, hogy befolyásukkal közreműködjenek az előítéletek leküzdésére.

A 60-as évek törvényeinek intézkedése eredményes hatásában zsibbad, mert félrendszabály maradt azáltal, hogy ugyanakkor párhuzamosan semmi sem történt a legeltetés szabályozása tárgyában. A beerdősítés csak helyenként és igen korlátozott mérvben haladhat, sőt a felujításra kijelölt egyes területeken is annak évente csak $\frac{1}{20}$ -részét lehet tilalom alá helyezni: egyebütt pedig mindenfelé szabad a vásár a korlátlan önkénynek. Minthogy pedig a pusztítás sokkal gyorsabban halad és sokkal nagyobb felületekre kiterjed, mint a javítás: félsz, hogy a ráfordított költség és fáradozás kárba vész; mert már most is meg lehet ítélni, hogy ama törvény meghozása óta az általános állapot a mostani második évtized végén majdnem rosszabb, mintsem volt a megelőző évtized elején; egyes esetekben pedig megyefőnökök vagy más helyhatóságok előterjesztései jelentik, hogy a körülmények fejlődésének hosszabb megfigyelése alapján, mintegy kiszámítani lehet az időközt, melynek lefolyása után, ha intézkedés közbe nem lép, vidékükön semmi sem lesz, se embernek, se marhának való, hanem sivár terméketlenség.

Az orvosló intézkedésnek pedig, hogy sikert szüljön, több irányt kombinálva kell szemügyre vennie, nem csupán valamely egyes művelettel, hanem megelőző s védő rendszabályokkal

hatnia, nevezetesen a marhajárásra nézve. Ezt pedig elérni nem lehet tisztán a vidéki közigazgatások részéről kiadandó rendeletek útján, mert ilyenek sem általános érvénnyel nem bírnak, sem hatalmuk nem rendelkezik elég magas sanctióval büntető kényszer alkalmazására: mind ezt csak a törvényhozás adhatja meg és a kormány erdészeti közegeinek felügyelete és hozzászólása.

Az eddig létezett szabályok részint hiányosak, részint elégtelenek voltak; mégis, a mennyire ezek és a csekély pénzellátás engedé, a lehető megtörtént az erdészet részéről. A francia-alpesi régióban eddig 16.200 hekt. lón beerdősítve; a legérdekeltebb négy megyében pedig lenne 200.000 hekt. e feladatra való. Ha átlagul 800 hektárt veszünk egy évre, eltartana a munka harmadfél századig; holott bizonyos, hogy igen sokkal rövidebb idő alatt már semmi sem leend ama vidéken, mivel ez irányban foglalkozni lehessen. Tehát érelyesen és nagyobb mérvben kell hozzálátni a dologhoz.

Az 1860-ki törvény meghozásakor leginkább számoltak községekre és magánosokra, remélvén, hogy sikerülni fog jutalomdíjak és segélyzések által eléggé hatni ily beerdősítési vállalkozások előidézésére. Ez okból az állami kisajátítást, mely elvileg engedélyezve volt, mellőzhetőnek vagy csak ritka kivételes esetben alkalmazandónak hívék, mindez erős tévedésnek bizonyult. A magánbirtok legfeljebb oly fekvéseken hajlandó erdő létesítésére költeni, hol a piacz közelsége és a könnyű hozzáférhetés előnyös kihasználást ígérnek; pedig épen azon hegyrészek, melyek záporok és rohanó vizek ellen erdészeti művelésre kijelölendők, már természetöknél fogva a nyereszkesedés számításán kívül esnek.

A községek rá sem adják magukat, mert bármely eféle műtét szükségkép a legelés megszorításával jár; a mi jövedelmüket csökkenti. Ezt pedig önszántukból fel nem áldozzák;

sőt az ellen azon okoskodással védekeznek: ha ama követelés valóban közérdek, miért fizessék ők az árát, hogy a lapály náluknál kedvezőbb helyzetű gazdáinak haszna legyen? és így e czímen felette nagy kárpótlásokat kívánnak az államtól.

Nem lehet tehát reményleni, hogy magánosok vagy közösségek önkénytes kezdeményezéséből fogjanak hozzá jelentékenyebb mérvben ily vállalatokhoz. Tanusítja ezt a tapasztalás is. Az előbb érintett négy megyében, hol legsürgősebb a befásítás, minden díjazásu ösztönzés daczára, csak 3.200 hekt. jutott művelés alá; viszont Vaucluse és Rhonetorkolat megyében már több mint 26.000 hekt. Itt hatalmasan lendített a magánérdek, mely tölgyes (és egyéb fanemű) ültetvényekben megtelepíti a szarvasgombát, melyből igen tetemes pénzhasznot arat.*)

A francia alpesek vidékein mint közérdekből beerdősítendő kijelöltetett 119, különböző terület összesen 90.023 hekt., melyből beerdősítve 16.240 „

begyepesítve 1.173 hekt.,

a mellett költség, legelőváltság stb. az államnak összes kiadása volt 8,180.208 fr. Az egész francia terület különféle hegysegeiben 1879. elejéig beerdősítés: 84.715 hekt., melyből 33.999 hekt. kényszerített, 50.716 szabad vállalkozási művelet, ezek között: magántulajdon 20.940.³⁵ h.,
községi tulajdon 59.295.⁶⁴ h.,
kincstári uroda'ni tulajdon 4.479.⁸⁷ h.,
fentebbi 84.715.⁸⁶ h.

Mindössze segélyzés, költség stb. fizetett az állam: 13,396.630 fr. 85 cent.

A tapasztalás mind erősebben tanusítja, hogy a létező eszközökkel az eddigi módon soha czélt érni nem lehet s így elvégre elhatározta magát a kormány az ügyben gyökeresen

*) Ez külön oly tárgy, mely hazánkban is megérdemelhetné erdészeink méltányoló figyelmét!

eljárni, s többé nem hajolni vidéki hangulatokra, hanem alapul venni a közjólétet és országos érdeket, mely szerint kisebb baj a jelennek némi mulandó s pótolható megszorítása, mintsem a jövőnek biztos és állandó kockáztatása. A tapasztalás ugyanis azt tanította, hogy a ma művelendő védterületek állami megszerzése és a legeltetési ügynek állami szabályozása és felügyelése az egyedüli mód a kívánt cél elérésére, hogy a létező bajokat orvosolni, és jövő nagyobbakat megelőzni lehessen. Ezt már 1841-ben Surell említett munkája indítványozta; a lefolyt évtized a'att pedig a szaktérfiak és enquête jelentések érvelései, meg annyian mind erre tértek vissza. Ez ideig az ország különféle hegységeiben államilag megszereztetett 1861—79. évek alatt 11.536.¹⁰ hektár, 1,167.871 fc. 88 ct. költséggel, vagyis átlag 101 fc. 23 ct. hektárja. A községek korlátlanul rendelkeztek a legelőkkel, sem használati mód, arányos marhalétszám, gondozás vagy egyéb tekintetben szabály vagy befolyás nincs; a kibérelés tetszés szerint történt, igen változó összegekért; a közönséges egységárak: birka 60 cent. — 1 fc., kecske 1 fc. — 1 fc. 25, tehén 75 cent. — 1 fc. 50.

A védterek állami megszerzése és a legeltetési szabályozása, még pedig törvényhozás útján alapköve és sarkpontjául lett elismerve az egész nagyszerű célnak, melynél — csak az alpesi országrészt tekintve — hét megyének jövője forog kérdésben. E végre 1878. év végével hozzáfogtak a kidolgozáshoz, és az ad hoc alakított törvényhozási bizottság már elő is terjesztette javaslatát (tekintettel az eddigi 1860. törvényre) főpontjaiban ekkép: Fentartja államsegély szolgáltatását oly tulajdonosok javára, kik maguk teljesítenek ily munkát; oly helyeken pedig, hol közérdekből szükségesnek nyilvánítatik az ertés, az államtanács előterjesztésére az államfő rendelet által határozza meg a beerdősítendő terüle-

teket és a legelőkár pótlásokat a kitiltottak számára. Azon esetben, ha a birtokosok maguk nem vállalkoznak a műveletre és az erdő fentartására: kötelezi az államot egyezmény vagy kisajátítás útján megszerezni a munkába veendő tereket. Eltöröltetik tehát (hallgatag) az előbbi mód, hogy az állam előlegezze a művelési költséget, s ha utóbb azok meg nem téríttetnek, kielégítés fejében, vegye sajátjába ama terület felerészét.

A legelőkre nézve szervezi az állami erdészeti igazgatás felügyeletét s hozzászólását; kötelezi a községeket egy év leforgása alatt a megyefőnököknek előterjeszteni tervezetüket, melyre nézve az erdészeti igazgatás meghallgatandó, és csak azután hozható statutum.

Ezen bizottsági munkálat, terjedelmes segédirományokkal ellátva, tárgyalás alatt van, s a discussio már igen számos és igen lényeges módosítást hozott szőnyegre, úgy hogy még nem jósolhatni sem azt, mily alakban és szerkezetben fog törvénynyé érlelődni a javaslat, sem az időpontot, mikorára készülend el, és léphet életbe e törvény; mert közbe jöhetnek politikai körülmények, melyek a parlamenti kormányban több-kevesebb változást idéznek elő; és minthogy ott a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnak államtitkára főnöke az erdészeti szakmának, változás esetében ez a vezetést és eljárást s az eddig képviselt elveket is érintheti.

Báró Mednyánszky Dénes.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti Egyesület 1881. évi márcziushó 19-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelen voltak : Tisza Lajos elnök ő excellentiája; Bedő Albert és gróf Bánffy Béla alelnökök; Balás Vincze, Belházy Emil, gróf Degenfeld Imre, Eleőd Jósza, Ghyczy Emil, Hoffmann Sándor, Hömann Bálint, Illés Nándor, Luczenbacher Pál, Máday Izidor, Rónai Antal, Szabó Adolf választmányi-, továbbá Rutska Tivadar, Tóthi Szabó Sándor és Wickl Antal alapító tagok.

I. Elnök ő excellentiája az ülést megnyitja. Erre első alelnök, ki a titkári teendők végzését és az „Erdészeti Lapok“ szerkesztését ez idő szerint még teljesítette, az ülésből azon indokból, mert a titkári állomásnak jelen alkalommal leendő betöltésével egyidejűleg a lap szerkesztésének vezetése fölött is intézkedés történik, s ezzel személyét is illető határozat hozandó, az ülésből az alapszabályok értelmében eltávozik. Ezután elnök a titkári állomás betöltése és az „Erdészeti Lapok“ szerkesztése ügyében a következő indítványt teszi :

Minthogy eddig az egyesület titkára a szorosabb értelemben vett titkári teendők végzése mellett az egyesület közlönyének, az „Erdészeti Lapok“-nak szerkesztését s a pénztár kezelését is vitte, s ezen hármas irányu feladat mellett, mely együttvéve egy személy működése által kellő sikerrel betölthető nem lévén, az egyesület részéről számára megszabott szerkesztőségi és irnoki átalányból maga felelősségére az irnokon kívül, az egyesületi számadások vezetésére még egy külön egyént is alkalmazott : kívánatos, hogy a titkári állomás jelenlegi betöltése alkalmával az előbb megjelölt három irányu munkásság aként osztassék be, hogy az egyesület központi képviselőjének hivatalos működésében eddig jónak

bizonyult ügyvitel a titkár személyének változásával hátrányt ne szenvedjen.

Ezen ügyviteli beosztás annak szem előtt tartásával, hogy az egyesület eddigi kezelési költségei az új változás következtében ne szaporodjanak, a közgyűlésnek annak idején teendő bejelentés mellett, aként lenne foganatosítandó, hogy az „Erdészeti Lapok“ szerkesztése ezután ne tartozzék a titkár teendőihez, hanem kéressék fel az első alelnök, hogy a lapnak továbbra is szerkesztője maradjon, a megválasztandó titkár pedig végezze a tulajdonképeni titkári feladatot, s egyuttal mint felelős pénztárnok kezelje az első alelnök ellenzárlata mellett, az egyesület pénztárát is; az ezzel összefüggő egyesületi számadások vitelében való segédkezésére alkalmaztassék továbbra is egy arra kellő képzettséggel bíró erdészeti szakegyén.

A mi az illetők munkásságának díjazását illeti, ez aként volna megszabandó, hogy a választandó titkár részesíttessék az évi 1200 frtban megállapított eddigi titkári fizetésben, az „Erdészeti Lapok“ szerkesztését s a pénztár ellenzárlatát és az egyesület értékeinek ezzel összefüggő kezelését és elhelyezését teljesítő első alelnök pedig tartsa meg az egyesület helyiségében általa eddig is birt lakást, ezután is sajátjából fedezvén az arra eső lakbérpótlékot, a részére kiadott szerkesztőségi, irodai és irtóki átalányokból pedig a megfelelő kiadások és díjazások fedezése mellett gondoskodjék arról, hogy a titkárnak az egyesületi számadások vitelében való segédkezésére alkalmas egyén, s ezenkívül egy irtóki álljanak rendelkezésére.

A választmány, elnök ő excellentiája javaslatát egyhangu helyesléssel elfogadván, Bedő Albert alelnök urat annak értelmében fölkérni határozza, hogy az „Erdészeti Lapok“ szerkesztését, valamint az indítványban megjelölt teendőket is elvállalni sziveskedjék.

Erre Bedő alelnök ur az ülésben leendő megjelenésre

fölkéretvén, elnök ő excellentiája tudomására adja a választmány határozatát, mire nevezett alelnök kijelenti, hogy a választmány kívánatának engedni hazafiúi és szakbeli kötelességének ismeri.

A titkári és szerkesztőségi ügyvitelnek az előbbi határozat értelmében történt megosztása alapján, elnök ő nagyméltósága a titkári állomásra Horváth Sándor k. erdőmérnököt ajánlja, ki már a mult közgyűlés alkalmával is helyettesítette a titkárt, s a jelesebb szakképzettséggel bíró azon fiatal erdészek egyike, kitől a titkári állomás jósikerű betöltése alapos reménnyel várható.

Az igazgató választmány egyhangu megállapodással titkárrá választja Horváth Sándor kir. erdőmérnököt s felkéri az elnökséget az ez irányban szükséges teendők további elintézésére.

II. A választmány Bedő Albert eddigi titkárnak lelépése alkalmából az egyesület vagyonának gyarapítása és a magyar erdészeti irodalomnak fejlesztése körül szerzett érdemeiért egyhangu kifejezéssel köszönetet szavaz és elhatározza, hogy ez a jegyzőkönyvben is megörökíttessék.

III. Olvastatik a következő pénztári tudósítás:

Bevétel f. é. január 1-től márczius 19-ig . 7914 frt 07 kr,
kiadás 3292 „ 90 „

pénztári készlet . 4621 frt 17 kr.

mely összegből 4500 frt az első hazai takarékpénztárnál, 121 frt 17 kr pedig az egyesület pénztárában van.

A bevételekből 3782 frt 33 kr pénztári maradvány a mult évről, 709 frt 50 kr pedig alaptőke fejében lett befizetve: m. p.:

az egyesület alaptőkéjére 252 frt — kr,
a Wagner Károly alapra 457 „ 50 „

A kiadásokból 2200 frt az alaptőkéhez csatoltatván,

értékpapírok vásárlására fordított, minélfogva a tulajdonképeni kiadás csak 1092 frt 90 kr.

A választmány a takarékpénztári könyveket és a pénzkészletet megvizsgálván, a pénztári jelentést tudomásul veszi, a múlt évi számadások felülvizsgálására pedig Balás Vincze, Belházy Emil és IllésNándor választmányi tagokat küldi ki.

IV. Titkár jelenti, hogy a Deák Ferencz alapból 1880. évre az erdőhasználatra kitűzött pályázatra csak egy munka érkezett be, a melyen ugyan kétségkívül felismerhető a szakértő erdész munkája, bevégezve azonban nincsen; a földolgozott anyag és annak részletezése után ítélve, miként a pályamunkát kísérő irat is kimondja, az egész munkának alig több, mint harmadára terjed.

Emlékezetébe hozza továbbá a választmánynak, hogy a múlt évben Mehádián tartott közgyűlés határozata szerint a folyó évre kitűzendő pályázatról is gondoskodni kellene; végre jelenti, hogy Luczenbacher Pál választmányi tag indítványára a múlt évi ápril hó 5-én tartott választmányi ülésen kitűzni elfogadott, és a közgyűlés által 40 darab arannyal, 200 frt értékben díjazni határozott, a futóhomok megkötését és erdészeti művelését célzó munkára is pályázat lenne hirdetendő.

A választmány, tekintve azt, hogy a múlt évi közgyűlés által mindkét pályázatra nézve fölhatalmazást nyert, ugy azonban, hogy a legközelebbi pályadíj egy erdészeti növénytanra 2 évre és 200 arany pályadíjjal kitűzetni rendeltetett, a következő határozatot hozta :

a) az 1880. évre az erdőhasználatra beérkezett pályamunka bevégezve nem lévén, szerzőnek visszaadatik és új pályázat iratik ki az előbb megállapított díjjal;

b) az 1881. és 1882. évi pályadíj egybefoglaltatván, a növénytan alap- és segédtudományait is kellő mértékben

magában foglaló magyar erdészeti növénytan megírására tűzetik ki;

c) mindkét munka beküldésének határidejeül 1883. márczius 31-e határoztatik.

A magyarországi futóhomok megkötésére és erdészeti művelésére kitűzendő munkára, miután a pályadij fedezésére még elnök ő excellentiája 5, Degenfeld Imre gróf 5, Hoffmann Sándor 1, Ghyczy Emil 1, Hómann Bálint 1, Rónai Antal 1, Eleőd Jóska 1, Bedő Albert 1 és Luczenbacher Pál a még hiányzó 3, összesen 19 darab aranyat felajánlották, a választmány ezen hazafiui és szakbeli áldozatkészségükért az adakozóknak köszönetet szavazván, az elnökséget megbizta, hogy a magyarországi futóhomok megkötésére és erdészeti művelésére 1882. évi márczius végeig terjedő határidővel szintén pályázatot nyisson.

V. Olvastatik a magyar földhitelintézet átirata, melylyel az egyesületet értesíti, hogy letéti üzletét ujonnan szabályozta és nyilatkozatra kéri az egyesületet, hogy letéte kezelésére nézve szolgálatát mely pontokat illetve kívánja továbbra igénybe venni.

Az új szabályzat azon pontjai, a melyek az egyesület érdekét érintik, nem tartalmazván oly változtatásokat, a melyek az egyesület vagyonának elhelyezését az eddiginél jelentékenyebben drágítanák: a választmány az elnökséget felhatalmazza az eddigi összeköttetés további föntartására.

VI. Olvastatik egyik alapító tagtárs részéről kötvényének megszüntetése végett beadott folyamodványa. A választmány a kérelmet mint alapszabályellenest nem tartja teljesíthetőnek.

VII. Olvastatik a magyar gazdák társaskörének átirata, az egyesület könyvtárából nélkülözhető duplikatumok és eddigi kiadványok adományozása végett a kör könyvtárának alapítására.

Minthogy az egyesület könyvtárában lévő és nélkülözhető könyveknek az Országos Gazdasági Egyesület részére való átadása közgyűlésileg már előbb elrendeltetett, a választmány az egyleti kiadványok nélkülözhető példányainak a magyar gazdák társas körének rendelkezésére való bocsátását, és jövőre az egyesület közlönyének megküldését határozza.

VIII. Olvastatik a központi névmagyarosító társaságnak az egyesület német nevű tagjai nevének magyarítása ügyében intézett átirata.

A névmagyarítás körül az erdőtisztek körében már eddig is öröndetes mozgalom tapasztaltatván, a választmány a kérdésben forgó átiratot tudomásul veszi.

IX. Olvastatott Hómann Bálint választmányi tagnak követketkező két indítványa :

a) 1882. évre szerkesztessék erdészeti zsebnaptár s annak kiadását eszközölje az egyesület.

A választmány helyesléssel fogadja az indítványt és megbizza az elnökséget, hogy szűkebb körü bizottság útján intézkedjék a naptárnak még ez évben való kiadása iránt.

b) A szikes talaj befásítására való tekintettel, az Orsz. Erdészeti Egyesület hasson oda, hogy famagvak gyűjtessenek olyan fákról, a melyek már szelid szikes talajon növekedtek: az innen nyert magvak vettessenek el szintén szelidebb szikes talajra és a csemeték itt iskoláztassanak; mert valószínű, hogy az innen nyert csemeték és ültőnczök már szikesebb talajon is diszteni fognak. Az indítvány keresztülvitelére legalkalmasabbnak vélné a debreczeni gazdasági tanintézetet.

A választmány megbizza az elnökséget, hogy a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumhoz föliratot intézzen az iránt hogy létesítendő kísérleti telepein e részben kísérletek tételét eszközöltesse.

X. Elnök ő excellentiája indítványára a választmány megbizza az elnökséget, hogy az erdőőri szakoktatás kérdését szűkebb körű bizottság útján tanulmányoztatván, az által javaslatot készíttessen, hogy a választmány azokat még tárgyalhassa és a legközelebbi közgyűlés elé terjeszthesse.

XI. Következő új tagok jelentetnek be :

a) alapító tagok: Bonnáz Sándor püspök ur ő exca 200 frt készpénzalapítvánnyal, ajánlja elnök ur ő exca; Raab Samu, m. kir. erdész, eddigi rendes tag, 160 frt készpénzalapítvánnyal, ajánlja a titkár és Szeged sz. k. város 160 frt készpénzalapítvánnyal, ajánlja Rozinszky Béla. Összesen 520 frt.

Továbbá: Jarinay Vilmos, m. kir. főerdész; Michlbach János, m. kir. erdész; Eck Ferencz, m. kir. erdőmester; Pollák Hermil, m. kir. erdész; Verbovszky József, m. kir. faraktártiszt; Seyffried Károly, m. k. erdészeti fogalmazó; Prorok Kajetán, m. k. erdész; Scultéty Náthán, m. kir. erdőmester; Pukács Antal, m. kir. erdőszámvivő; Weszter Sándor, m. k. főerdész; Schillinger Adolf, m. kir. erdész; Rochel Károly, m. k. h. erdész; Peller Ferencz, m. kir. főerdész; Feueregger Imre, m. kir. h. főerdész; Hub Rezső, urad. főerdész; Kabina János, kir. erdőfelügyelő; Levitzky Albert, m. kir. erdőgyakornok; János János, m. k. erdész; Kossányi Róbert, m. kir. h. főerdőmester; Panek Norbert, m. kir. erdész; Bielek István, m. kir. főerdész; Homolka Lajos, m. kir. erdész; Pietz Ewald, m. kir. erdész; Balás Emil, m. kir. erdész; Kellner Gusztáv, kir. alerdőfelügyelő; Scholtz Arnold, m. kir. erdőmester; Jambrich János, m. kir. erdész; Guha Károly, m. kir. erdész; Lászlóffy Gábor, kir. alerdőfelügyelő; Masztics Gusztáv, m. kir. erdész; Horváth Lajos, m. kir. főerdész; Prusinszky Károly,

m. k. kat. erdőbecslő; Trauer Gusztáv, m. k. erdész; Szabatosics Adolf, m. k. erdész; Rappensberger Márton, m. kir. főerdész; Prodánovits János, m. k. erdész; Lesner Ferencz, m. kir. erdőgyakornok; Molcsányi Gábor, m. kir. erdész; Muits István, m. k. erdész; Sümegh Vilmos, m. k. erdész; Szepesi Gusztáv, m. k. erdőtiszt; Rémann József, urad. erdőmester; Rozinszky Béla, m. kir. alerdőfelügyelő és Hantos János, m. k. központi főerdőmester, eddigi rendes tagok, egyenként 160 frttal, ajánlja a titkár. Gróf Khuen Héderváry Károly, földbirtokos 200 frttal, ajánlja elnök ő exja; Sternberg Frigyes, földbirtokos 200 frttal; továbbá Stolcz József, m. kir. erdész, eddigi rendes tag 150 frttal, ajánlja a titkár; Miljkovics Péter, földbirtokos 160 frttal, ajánlja Stolcz József; Gyenge Samu, m. kir. erdőgyakornok, Györke István, m. kir. erdőgyakornok, Matusch József, m. k. erdész, eddigi rendes tagok; továbbá Ehrenhelms Ágost, m. k. erdőgyakornok, Faller József, m. kir. erdőgyakornok és Steinsdorfer József, m. kir. erdész, egyenként 160 frttal, ajánlja Balás Pál; Ágh Gyula, m. k. erdőgyakornok 160 frttal, ajánlja Rochlitz Pál; gróf Szécheny Sándor földbirtokos, Sztankovánszky János földbirtokos és Ihrig Eberhard, uradalmi erdőmester, egyenként 160 frttal, ajánlja Tóthi Szabó Sándor; Okolicsányi Lajos, oklev. erdész 160 frttal, ajánlja Csasz-kóczy Károly. Összesen 9510 ft.

b) rendes tagok: Szabó Kálmán, kataszt. erdőbecslési segéd, ajánlja Fendt Antal; Hofmann Armin, ajánlja Stolcz József; Nowy Alajos pagonyerdész, Lamp Károly főerdész, ajánlja Rémann József; Lengyel Ödön, m. kir. számtiszt, ajánlja Körös László; Oszwald József, kataszt. erdőbecslő, ajánlja Osterlamm Armin; Churavi Károly, osztrák vasutttársulati erdészeti főtitzt, ajánlja Scheint

Adolf; Tyahun György, végz. erd. akadémikus, ajánlja Bobok Tivadar; Missics Pál, kir. erdőgyakornok, ajánlja Tölgy Vilmos; Roch Ferencz körerdész, ajánlja Ódor Ignác; Geszner Lajos, végzett erd. akadémikus, ajánlja Nikl Zsigmond; Rosenstingel Antal, urad. erdész, ajánlja Kis Horváth József; Kovács Albert, gyógyszerész, ajánlja Rozinszky Béla; Schmidt Lajos, urad. segéderdész, ajánlja Schmidt Ignác; Polák Ferencz erdész, Krappe Frigyes, m. k. erdőgyakornok, Plechatschek Attila, m. k. erdőgyakornok, Susich Imre, végzett erd. akadémikus és Müller Rezső körerdész, ajánlja a titkár; Laukó Sándor és Balogh Kálmán, közalapítványi erdőgyakornokok, ajánlja Hoffmann Sándor.

XII. Régi alapítványaikat kiegészítették: Roller Adolf, m. k. erdőmester; Székely Mihály, m. k. h. főerdőmester; Kugler Lajos, m. k. közp. főerdész; Seide Miksa cs. k. erdészsegéd; Lechner Gábor, m. kir. erdőmester; Scheint Adolf, m. kir. aligazgató; Kallina Károly, m. kir. erdőmester; Divald Gyula, m. k. faraktártiszt; Uray Bódog, m. k. közalap. erdőmester; Balbach János, m. k. erdész; Terbócs Bertalan, m. kir. erdész; Kalmár Tivadar, m. k. erdőmester; Kostyál György, m. k. erdész; Kreybig László, m. kir. erdész; Akantisz Rezső, m. k. alap. erdőmester; Miazovszky Károly, m. k. erd. titkár; Véssey Ferencz, kir. alerdőfelügyelő; Girsik János, m. k. osztálytanácsos erdőigazgató; Steinhausz József, m. k. erdész; Plech József, m. k. erdész; Szontagh Gusztáv, m. k. erdész; Kellner Valér, m. k. erdőmester; Joász Alajos, m. k. erdész; Fikker Béla, m. k. erdőmester; Tomcsányi Gusztáv, m. k. erdész, egyenként 60 frtról szóló kötvénnyel; Geisinger József, m. k. erdész újabb 50 frt készpénz alapítvány felajánlásával. Összesen 1550 frt.

XIII. Alapítványát készpénzben befizette : Sóltz Gyula, m. k. erdőtanácsos 160 frttal.

XIV. Alapítványait részben törlesztették : Stolcz József 50 frttal; Krivácsy Elek, Járos János, Binder Vilmos és Weszter Sándor egyenként 40 frttal; Rónai Antal 25 frttal; Fekete Lajos, Kovács Géza, Belházy Emil, Terbócs Bertalan, Tomcsányi Gyula, Schréter Károly, Di-Gaspero Antal és Jambrich János egyenként 20 frttal; Scheint Adolf 15 frttal; Muics István, Geisinger József és Fikker Béla egyenként 10 frttal; Panek Norbert és Polák Hermil egyenként 6 frttal és Schillinger Adolf 2 frttal.

XV. A jegyzőkönyv hitelesítésére Ghyczy Emil és Rónai Antal tagtársak kérettek fel.

K. m. f.

Hitelesítésül :

Ghyczy Emil,

választm. tag.

Rónai Antal,

választm. tag.

Tisza Lajos,

elnök.

Illés Nándor,

választm. tag, mint a jegyző-
könyv vezetője.

Csemete-nevelési költségek.

A csemete-nevelési költségekről még igen kevés adat fölött rendelkezünk, úgy hogy erdőtelepítési költségvetéseknél, erdőértékszámításoknál és most legujabban az erdei érték és árszabályok összeállításánál az erdei kihágási bíróságok számára, kívánatosnak kell ismernünk a rendelkezésünkre álló ebbeli adatok közlését is.

Az okok, melyeknek az adatok hiányát többnyire felróvni kell, következők: Vagy nem szokás az ertvényezési munkálatokról rendes kimutatásokat vezetni; vagy ha igen is, de azok nincsenek úgy szerkesztve, hogy az eredmények minden egyes munkálatra s az előállított csemeték mennyiségére és minőségére lennének kiszámítva; többnyire pedig azt szoktuk vélni, hogy az a nagy közönséget alig érdekelheti, hogy mibe került nekünk az a néhány száz, vagy ezer csemete, melyet termeltünk; végre csak úgy szárazon odavetni néhány adatot, senki sem mer, hisz azt el sem fogadná a szerkesztőség.*)

Ajtónk előtt állván a tavasz, s hogy a fönnebb vázolt hiányra vezessük tisztelt szaktársaink figyelmét, néhány adatot kívánunk közölni, azon reményben, hogy azok számos hasonló közleményre fognak serkenteni.

Mindenekelőtt egy táblácskát közlünk, a mely a csemeték számát egy kat. hold faiskolában, a sorok és csemeték távolsága szerint elméletileg kiszámítva tünteti elő, s a melyben utakra és kiveszésre 10⁰/₀ leüttetvén, az utolsó 5 rovat a valódi mennyiséget tünteti elő. Ezen utóbbi adatok helyreigazításra várnak.

*) Épen az adatok könnyebb és egyszerűbb módon való közölhetése kedvéért nyitottuk meg a „vidéki levelek“ rovatát.

A csemeték száma egy kat. hold faiskolában.

Csemetétáv hü- velyekben	40 ^o szélességben van 40 ^o hosszú sor	1/4	1/2	1	1 1/2	2	100/0-ot leütve utakra és kive- zésre					Megjegyzés	
		1/4	1/2	1	1 1/2	2	1/4	1/2	1	1 1/2	2		
		l á b s o r t á v m e l l e t t											
		720	360	240	160	140	720	360	240	160	140		
		s o r t s z á m í t v a v a n e z e r c s e m e t e											
1	2880	2-073	1-036	691	460	405	1-866	933	622	414	364	Az 1/4 és 1/2 láb sortávnál minden 3' széles ágynak 1 láb széles utat szá- mítva.	
2	1440	1-036	518	345	230	201	933	466	310	207	180		
3	960	691	345	230	153	134	622	310	207	138	120		
4	720	518	259	172	115	100	466	233	155	103	90		
5	576	414	207	138	92	80	373	186	124	83	72		
6	480	345	172	114	76	67	310	155	103	68	60		
12	240	.	.	57	38	33	.	.	51	31	30		
18	160	.	.	.	2-5	22	.	.	.	23	20		

Hogy a fönnebb kimutatott csemetemennyiség nem tul-zott, mint az első pillanatra látszik, bizonyítja a következő adat.

Nyir-Bátorban elvettetett 2000 □ öl területű csemete-kertbe 114 liter ákáczmag, tehát egy holdra 91.2 liter. A csemetéket egy-egy ölnyi hosszú soron megolvasván, azok átlaga a sorok átlagos hosszával adott 970 ezer, tehát hol-danként 768 ezer egy éves csemetét. A sorok távolsága 1' volt; utak nem voltak hagyva, mert az egy éves csemeték között a sorközökben lehetett járni. Következő évben pedig arra szükség nem volt, mert az erősebbek a szabadban, a gyengébek pedig az iskolában nagyobb csemete és sortáv mellett szét ültették. Egy liter ákáczmagból a fönnebbiek szerint lett körülbelől 8.500 csemete.

Ezen adatokat fönnebbi táblázattal összehasonlítva, az következik, hogy a csemeték 1"-nel sűrűbben állottak.

A fönnebb közölt táblácskát a szükséges magmennyiség kiszámítására is lehet használni. Pl.

Egy hektoliterban van körülbelől 16 ezer szem mocsár-tölgymakk. 1 1/2' sor és 3'' csemetétáv mellett elfér 230.000

szem (az utakat nem számítva), a bevetésre tehát kell 14.³⁷ hektl. makk. Községes tölgyből (muzsaly), melynek makkja kisebb szokott lenni, több fér a hektoliterbe, „Erdőtenyésztés-tan“-omban közlött adatok szerint mintegy negyednyivel anynyi, a mit azonban próba olvasással kellene előbb valakinek megállapítani, hogy hazánkban szerzett adatokra hivatkozhassunk.

Egy hektoliterben van 43.500 szem ákáczmag (Mautner budapesti magkereskedőtől vett próba szerint); a fönnbbi sor és csemetetáv s tehát szemszükséglet szerint kell egy kat. holdon 5.²⁹ liter mag.

Ha a fönnbbi közölt egy kat. holdra elvetett 91.² liter mag mennyiségét kiszámítjuk, 3,967.200 szemet kapunk, a mely, egybehasonlítva a táblácska adataival, azt mutatja, hogy a mag ugyszólván szem-szem mellé vettetett el, mert 1' sor és 1'' csemetetáv mellett is csak 2,073.000 csemetének van helye. Ha 1' sor 1'' csemetetáv mellett történik is a vetés 691 ezer szem, tehát 15.⁸⁸ liter ákáczmagnak elégnek kell lenni; mert ha a mag fele nem is kél ki, a mi alig tehető föl, mégis alig marad elegendő hely a gyorsan növé csemeték számára.

A fönnbbieknél előrebocsátása után álljanak itt a következő adatok.

Futóhomokos talajon, nem messze Budapesttől következők voltak az ákáczcsemeték nevelési költségei egy kat. holdon.

1 éves vetés. (1¹/₂' sortáv, 2'' átlagos csemetetáv.)

Egy hold földnek hasznobére egy évre .	8 frt —	kr.
„ „ „ munkáltatása 2 ¹ / ₂ ígás		
napszám 3 frtjával	7 „ 50	„
120 liter ákáczmag 18 frtjával hektolit. .	21 „ 60	„
Vetésre 30 napszám, 30 krjával . . .	9 „ —	„

Gyomlálásra 80 napszám, 30 krjával . 24 frt — kr.

Első kapálásra 20, másodikra 15=35

napszám, 40 krjával 14 „ — „

Egy kat. hold költségei . 84 frt 10 kr.

Próbaolvasás után volt 220 ezer cse-

mete, kerül ezre — „ 38.₂₃ „ *)

3 éves vetés. (Az erősebb csemeték kiültetésre kiszedve, a selejtése benne hagyva.)

A fönnebbi költség 80 frt 60 kr.

2 évi földhaszonbér 8 frtjával . . . 16 „ — „

2 évi 3-szoros = 6-szori megkapálás 15,

összesen 90 napszám, 40 krjával . . . 36 „ — „

Egy kat. hold költségei . 132 frt 60 kr.

Próbaolvasás után volt 128 ezer csemete,

kerül ezre 1 frt 04 krba.

5 éves iskolázott csemeték, (egy évesek átültetve.)

Egy hold földnek 4 évi haszonbére 8

frtjával 32 frt — kr.

Egy hold földnek megmunkálása mint fönt 7 „ 50 „

60 ezer csemete (2' sor 1/2' csemetetáv)

ára 37 krjával 22 frt 20 kr.

60 ezer csemete kiszedése, megnyesése,

és átültetése, 5 napszámot számítva ezrére,

összesen 300 napszám, 40 krjával . . . 120 „ — „

4 évig évente 3-szor, összesen 12-szer,

15 napszámjával, összesen 180 napszám meg-

kapálás 40 krjával 72 „ — „

Egy kat. hold költségei . 253 frt 70 kr.

Ezer csemete „ . 4 „ 23 „

*) E lapok 1881. I. 35. lapján Kabina J. szerint az egy éves fenyő-csemete ezre került 32 krba.

10 éves iskolázott csemeték, (5 éves iskolázottak ismét átültetve.)

Egy hold földnek 5 évi haszonbére 8		
frtjával	40	frt — kr.
Egy hold földnek megművelése . . .	7	„ 50 „
20 ezer csemete (2' sor $11\frac{1}{2}'$ csemetetáv)		
ára 4 frt 23 krjával	84	„ 60 „
20 ezer csemete kiszedése, átültetése 12		
napszámjával ezre, összesen 240 napszám, 40		
krjával	96	„ — „
5 évig évente 3-szor, összesen 15-szor,		
15 napszámjával összesen 225 napszám, a		
megkapálásra 40 krjával	90	„ — „
Kétszeri nyesés 1 frtjával ezre . . .	40	„ — „
Egy kat. hold költségei	358	frt 10 kr.
Ezer csemete „	17	„ 50 „

2 éves ákáczcsemetéknek ezrét		
lehet kapni	5	frtjával.
Miután ezen csemeték már a javát ké-		
pezik a termésnek, vegyük föl a 3		
éveseknek került költségeit	1	frt 04 kr,
vegyük ezrének kiszedésére, megnye-		
sésére és csomagolására 2 napszámot		
40 krjával	—	„ 80 „
különfélékre	—	„ 16 „ 2 frt.

Marad a termelőnek ezenként 3 „
 vagyis az adót és kezelési költségeket nem számítva, és 120 ezer
 esemete termelését véve föl, marad holdanként tiszta haszon
 360 frt.

Ebből azt vagyunk bátrak következtetni, hogy a csemete-
 nevelés, ha különben a csemetéknek kelendősege van, igen

lucrativ üzlet, s hogy az, a ki azzal foglalkozni sajnálván, szükségletét máshonnét hozatja, pénzt pazarol.

A csemetékért fizetett drága pénz nagyon emeli az erdősítési költségeket, s oka egyrészt annak, hogy az erdőbirtokosok idegenkednek az erdőknek mesterséges uton való fölujtásától.

Illés Nándor.

kir. erdőfelügyelő.

A földmivelési miniszter újabb hasznos intézkedése.

Országszerte rég ismert nagy baj, hogy hazánk erdődús vidékei legnagyobb részében a nép közönye az erdei munkák iránt oly nagy, hogy az erdőbirtokos, habár évi termésének csak egy bizonyos részét képes értékesíteni, még ennek kiállítását sem tudja a benlakókkal elvégeztetni, és a legtöbb esetben külföldi vagy legalább is távolabbi vidékek favágóira szorul!

Ezen nemzetgazdasági kalamitásnak következménye aztán az, hogy erdőbirtosaink, nyomva már a drága munkabérek által is, nem képesek termékeikkel az Alföld piacain sem a Stiriából, sem pedig a Gácshonból beözönlő árukkal szemben a versenyt megállani! Nem is csoda, mert hisz míg Gácshonnak a felső megyékkel határos részeiben nem ritkán a fuvaros egy rönkönek kiszállításáért egy liter sóval kénytelen megelégedni, addig nálunk ugyanazon munka a leggyakrabban 0.₈₀—1.₁₀ frtba kerül! További következménye pedig ezen visszás helyzetnek az, hogy míg a külföldi munkások százezreket visznek magukkal ki, addig a mi népünk a hosszú téli munkátlanság által elsatnyulva, az esetleg bekövetkező rosz termésnek áldozatul esik, és még a gyakori kormánysegély sem képes bajait megfelelően enyhíteni!

Keserű tapasztalás! hogy míg a termőföld hiánya vagy mostohaasága folytán hiányzó kenyeret, más országok népei kézi munkájukkal meg tudják keresni, addig a mi, aránylag sokkal kedvezőbb, égalji és talaji viszonyokkal bíró fölvidékünk népe éhínséggel küzd, és megunva ezt, apái sirját azon gondolattal hagyja el, hogy másutt dolgozni nem kell!

Ezen szomorú állapot máris oly állandó jellegű lett, hogy megszokottá válván, alig gondol valaki a helyzet javítására! És ép ezért annál örvedetesebb Ungmegye törvényhatóságának abbeli törekvése, melynél fogva azt kívánja elérni, hogy az ungi kincstári uradalom biztosítsa az összes erdei munkát a nép számára közép bérek és oly szerződések mellett, melyek alapján az elvállalt munka teljesítéseért a megye törvényhatósága jót-áll.

Mint biztos kutforrásból értesültünk, a megye közönségének ebbeli, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. miniszterhez intézett előterjesztése viszhangra talált, és ezen, valamint az ezzel kapcsolatos erdei belzetek használatának kedvező megoldása várható. Mindezen intézkedések pedig a keresetforrásoknak, a népnek saját tűzhelye közelében leendő megnyitását és megélhetési viszonyainak emelését czélozván, egyuttal nagy nemzetgazdasági tényezőül tekinthetők, mert az erdei munkák megkedveltetése és sikeres meghonosítása, az eddigi népjellem fokozatos megváltoztatásával, a szorgalmat és munkásságot fogja a tespedés helyébe ültetni, és az általános bajkép ismert munkáskéz hiánya, habár lassan is, de szűnni fog.

Nevezetes hatása lesz ennek a gazdasági önállóságra való törekvés kifejtésére, valamint azon függő helyzet megszüntetésére is fog szolgálni, mely ez idő szerint a számítani nem tudó tót és rutén lakosság s a felvidéki korcsmárosok között már annyira erőssé fejlődött, hogy az igavonó marha csak névleg képez népvagyont, de tényleg, mint a kapott ter-

hes kölcsönök kamatja, amazok tulajdona s gazdájával együtt végzett munkája is amazok részére gyümölcsözik. Ugyanezért tehát nem mulaszthatjuk el b. Kemény Gábor földmivelési miniszter urnak hazafiui elismerésünket kifejezni azon újabb hasznos intézkedéséért, melylyel, a jelzett visszasságokat megszüntetendő, elrendelte, hogy ugy az erdei munkák, mint az erdei bérföldek, a kincstár különbeni érdekének teljes megóvásával maguknak a községeknek adassanak ki.

Egy felvidéki erdész.

Vidéki levél.

I.

Himód, 1881. márczius 25.

Tekintetes Szerkesztő Ur! Az „Erdészeti Lapok“ folyó évi II-ik füzetében „A magyar erdők óriási és aggastyánai érdekében“ Piso Cornél ur által hozott érdekes közleményt, és a tekintetes szerkesztőség által ezen ügyre vonatkozó biztató megjegyzést olvasván — feltettem magamban, hogy a mi vidékünkön is bemutatok ezen soraim utján egypár agg óriást, annyival is inkább, mert bátran állithatom, hogy a mi vidékünkön éppen a kezelésemre bizott himódi erdő az egyetlen, melyben még agg óriások fordulnak elő. Meg kell azonban jegyeznem előre, hogy az én bemutatandó két óriásom sem történeti nevezetességgel, sem pedig rendkívüli öregségök daczára ép egészséggel nem dicsekedhetnek; hanem ő rajtok csakugyan meglátszik, hogy tisztességes fák lehettek talán már akkor is, midőn Árpád apánk népével a magyar földet elfoglalta!

Azt mondtam, hogy az én óriásim nem birnak történeti nevezetességgel, de azért az egyik mégis hirneves fa, a menyinyiben azt, még idáig minden uraságunk, és különösen az előbbi, és jelenlegi bibornok herczeg Primás ur ő eminenciája, valamint jelenlegi püspökünk és kegyelmes uraságunk Zalka

János ur ő nagyméltósága is megtisztelték magas látogatásukkal, nem számítva sok más itt megfordult uri látogatót.

Az én óriásomat a nép „püspöki fának“ keresztelte, a miből szinte látható, hogy ő kigyelme tekintély az őt környező rokonok közt, és csak a jó Isten tudja mennyi és mily korú fiai, unokái, és dédunokái állanak a himódi erdőben, elkezdve a természet tenyésztette 4—500 éves ép egészséges óriási tölgyektől le egész a boldogult atyám és elődöm, úgy szerény önmagam által tenyésztett, szép fiatal tölgyek és gyenge csemetékig. De legyen elég ennyi a feldicsérésből, és most már áttérek óriásimnak tulajdonképi bemutatására, ítéljen a tisztelt szakközönség a felett — megérdemelték-e a reájok pazarolt dicséretet vagy sem?

A „püspöki fa“ a Csalános nevű erdőrészben áll — körülete mellmagasságban 7.2 méter, a mi 2.3 méter átmérőnek felel meg. A törzs magassága a legalsó oldalágig 9 méter, az elágazott törzsrész 14 méter és így az egész magasság a hegyéig teszen 23 métert. Ágazata a törzshöz aránylag kevés, de vastag ágakból áll; galyágai már nagyon gyérek. A legalsó oldalág kivétel a többi közül, mert ez önállóan is tekintélyes fa lehetne, a mennyiben alsó átmérője meghaladja a 0.80 métert, de csonka és hosszúsága csak 8 méter, kevés galyforma ágazattal. A fa a mint már előre is kijelentém, nem egészséges; mert ember emlékezet óta odvas lévén, oduja északkeletnek földszint nagy nyilással bir. Az odu azonban nem nagy terjedelmű; de a fa valószínűleg végig vöröspudvás, mert az alsó ágon felül szintén három kisebb odu van, a melyekben 1879. év nyarán mindegyikben egy-egy méhraj tanyázott. Tömör-köbtartalma ezen fának, odvas volta miatt nehezen számítható ki ugyan, de a mennyire hosszabb helybeli gyakorlatom segítségével számítom — köbtartalma 75—80 köbméter körül áll. Természetesen ez mind tüzi fa, még pedig az is rosz tűzifának mondható, mert tudvalévő dolog, hogy a vén kocsányos tölgyfa még egészséges állapotban is inkább csak jó szenet, de jó tűzifát nem ad.

150 lépésre a püspöki fától a Csalános szélben „hármashatáron“ áll egy másik óriás. Ez nem bir hirnévvel; azért

részemről mégis legalább oly tekintélyesnek tartom, mint a püspöki fát, és úgy hiszem, bármely szakértő tegyen is összehasonlítást ezen két fa között — egyet fog érteni velem abban, hogy a hármashatár fája, óriás szép, egyenes és magas növéssel messze túlhaladja a püspöki fát, átmérőben pedig, mint a méretek összehasonlításából látható, nem sokat enged néki. De lássuk ennek is méreteit:

Alsó, mellmagasságu körülete teszen 6.⁵⁰ métert, a mi 2.⁰⁸ méter átmérőnek felel meg. Törzse az elágazásig 15 méter, az elágazáson felül pedig koronája a legfelső hegyéig 16 méter és így összes magassága 31 méter.

Megjegyzendő ezen fáról, hogy távolról nézve, mindenki ép, egészséges fának tartaná; de már hozzá közeledve szintén feltűnő nagy oduja van. Az odvas rész azonban ennél a földszintől számítva csak 2 méter magasságig terjed; azon felül kemény vörös pudva, és ha gyakorlatom nem csal 4—5 méter magasságtól felfelé már nagyrészt egészséges. Ezen fa köbtartalma, miután nem annyira odvas, mint az előbb nevezett — könnyebben is kiszámítható, és én a méretekhez hozzá számítva a vastagabb ágfát — köbtartalmát 90—95 köbméterre számítom, mert dús koronája sok vastag ágfát adhat.

Tudósításomban idáig csupán két óriásommal foglalkoztam, pedig ezek csupán csak rendkívüli agg koruk és vastag méreteik által tűnnek ki, a mi a Csalánosban álló tölgyeknél majdnem kivétel nélkül így van, lévén azok többnyire rendkívül vastag méretűek, de egyszersmind abban is megegyeznek a két bemutatottal, hogy kisebb-nagyobb mértékben vagy vöröspurzsásak vagy éppen odvasok. Különben a nevezett Csalánosban jelenleg csak szórványosan állanak az agg tölgyek, körülvéve a vizenyős helyeken éger (*Alnus Glutinosa*) és kőrisfa csemetékkel, a magasabb helyeken pedig juhar (*Acer campestre*), gyertyán- és kőrisfa utánnövés áll a fenmaradt ős tölgyek körül. Világosan kivehető ezen erdőrészen, hogy az, az ős időben jó, mérsékelt nedves talajjal birhatott, és csak később bekövetkezett gyakori áradások folytán posványosodott el annyira, hogy az a tölgy igényeinek már tovább meg nem felelén, az itt, a magasabb fekvéseket kivéve, nagyjából kihalt,

helyet adván az árvizek által ide össze hordott magból kelt égerfának, mely itt az uralkodó fanem. Bizonyítja ezen utóbbi feltevésemet az is, hogy a „Papkert“ nevű erdőrészben, mely közvetlen a Répcze partján terül el, különben pedig a Csalános tözsomszédságában fekszik, a Répcze kiöntései a Papkertre nézve ép a Csalánossal ellenkező hatással voltak, a mennyiben amannak talaját, mint az itt nyitott homokgödrökből látható, 1—2 méter mélységben homokkal töltötték meg. Ezen homoköntés felett aztán idők teltevel újabb öntések, és a később keletkezett tölgyállab korhadéka és lombhullása által gazdag televényréteg képződött, mely az itteni jelenleg 4—500 éves és még aránylag jó záratu — majdnem tiszta tölgyállab árnya alatt most is elég gazdag. Ezen erdőrészben aztán már nem agg, rokkant, hanem ép egészséges óriások állanak, mert itt számos 100—120 centiméter mellmagassági átmérőjű és 30—35 méter magas tölgyek találhatók, melyeknek törzsfája kizárólagos erős méretű és kitűnő minőségű vízi épületfát szolgáltat, vastagabb ágfájából pedig igen jó gazdasági épületfa válik.

Hogy különben ezen „Papkert“ erdőrészben a jelenlegi állab létezése óta is mennyire emelkedett a talaj a folytonos vizöntések által, erre például csak azt hozom fel, hogy az 1879-ik év tavaszán egy kitűnő erős tölgyet mint mintapéldányt ásattam ki gyökeréből, melynek tuskó helyéből egy fennálló ember alig látszott ki; holott a Csalánosban és annak környékén hasonló nagy fák tuskó helyei alig fél oly mélyek.

Most, miután óriásimat bemutattam, legyen szabad egy különlegességet is bemutatni: Ugyan a himódi erdőnek „Bodzás“ nevű részén áll egy tölgy — ez a többiek közül rendkívüli alakja által válik ki; ugyanis közvetlen a földszint a fa egy 8.¹⁵ méter körületű golyót képez 2 méter magassággal — ezen golyó aztán egy két águ törzsnek szolgál alapul, oly formán, hogy az egyik (nyugot felőli) törzs a golyónak közepéből lévén kinőve, a másik (kelet felőli) törzs pedig a golyón kívül áll úgy, hogy ha ezen utóbbi törzset eltávolítanók, a másik törzs óriási bunkójával igen hasonlít egy nagy mesebeli óriás buzogányához; mely hasonlítás úgy hiszem any-

nyival inkább találó, mert a nagy bunkó közepéből kinőtt nagyobb és tulajdonképi törzsnek alsó átmérője csak 0.85 méter, holott a bunkó átmérője 2.60 métert teszen. A bunkón álló főtörzs szép, egészséges jó épületfát szolgáltató fa, 20 méter magassággal.

Záradéku! legyen szabad még jelentenem, hogy a sopronmegyei közigazgatási bizottság folyó hó 11-én tartott gyűlésén volt az első erdőtiszti meghiteltetés, be lévén pedig jelentve a nagyméltóságu győri püspökség sopromegyei erdőtiszti személyzetén kívül — más senki!

Mi azt hittük, hogy a megyénkbeli többi uradalmak erdőtisztjeivel fogunk a felesketésnél találkozni, de nagy meglepetésünkre mi bizony csak kettesckén valánk.

Igy áll ez különben az erdőör személyzetre nézve is, mert tudtomra legalább a kaposvári járásban szintén csak a győri püspökség erdőőrei és a mi erdőhivatalunknak alárendelt pápci Prépostság páli erdőőre tették le az 1879. évi XXXI. t.-cz. 38. §. szerinti esküt. Tehát itt nem a hatóságok, hanem az illető erdőbirtokosok, illetve azoknak képviselői gátolják a törvény szerinti eljárást.

Ziegelhoffer Mihály,
győri püspöki pagonyerdész.

II.

B u g o j n o, (Bosznia) 1881. ápril 9-én.

Tekintetes Szerkesztő Úr! Az igaz, hogy későn váltom be adott szavamat az itteni (bosnyák) erdészeti viszonyok ismeretetését illetőleg, — de „a mi halad el nem marad“, mondja a közmondás, s így én is halasztva bár, de mégis eleget akarok tenni a hozzám kötött igényeknek és közel 4 havi ittlétem után valahára életjelt adni magamról.

Helm Gyula főerdész ur, földim és boszniai szaktársam megelőzött ugyan, de tekintve azt, hogy ő már 1878. óta működik e mindennel (csak szép állabokkal nem) bővíben megáldott uj hazában, nem vehetem neki azt rossz néven, sőt ellenkezőleg örülnöm kell annak, miszerint nálamnál tapasztaltabb és szakavatottabb erő ismertette az itteni erdészeti viszonyokat legelőbb.

Hogy én mért nem fogtam közleményem megírásához előbb, annak egyrészt oka abban rejlik, hogy nem voltak még kezemenél a szükséges adatok, másrészt pedig abban, hogy mink, t. i. a kezelő erdészek az itteni erdőgondnoksági kerületek roppant kiterjedésénél és szakgatott helyzeténél fogva, annyira túl vagyunk halmozva munkával, hogy bizony még a nagymérvű hivatalos levelezési teendőket is alig győzzük, és sokszor utalva vagyunk az éjjeleket is ezen célra felhasználni.

Egy példa jobb felvilágosítással szolgálhat, mint a sok bizonyítgatás szavakban. Hadd szóljanak a tények és számok.

Az általam kezelt erdőgondnokság magában foglal két politikai kerületet, t. i. a bugojnóit és prozorit, korántsem kell azonban egy boszniai politikai kerületet egy magyar felvidéki szolgabírói járással azonosítani, de még csak összehasonlítani sem, mert míg egy szolgabírói járás minálunk 6. legfeljebb 10 négyszögmértőföldre kiterjed, addig egy boszniai politikai kerületnek legcsekélyebb kiterjedése 20—25 négyszögmértőföld, a bugojnói kerület meghaladja a 45 □ mfdet, a prozori lehet 25, a bugojnóiban van 3 város, 32 község 174 faluval, a prozoriban 1 város, 12 község 45 faluval. Ezen falvak igen csekély kivétellel a hegyszorosokban, hegyhátaikon és fennsíkokon szétszórva terülnek az erdőségek közepette, mely utóbbi körülmény, a mint ezt tisztelt szaktársaim, kik hasonló viszonyok között működnek vagy működtek, igen jól tudják, felette megnehezíti a helyes erdőkezelést és temérdek munkával halmozza el a kezelő erdészt, kire még a védelmi és műszaki segédmunkálatok egy része is háramlík, a mennyiben egy ily roppant kerületben, minő pl. az enyém, rajtam kívül csak 1 (mondd egy) erdővéd és 7 (hét) kerülő van alkalmazva.

Hozzájárul ahoz még azon különös viszony, hogy itt minden, a mi az erdő, liget, legelő és havas nevét viseli, a boszniai kincstáré, és hogy ezen birtok roppant szolgálmányokkal van terhelve, melyek átokként nehezednek különösen az erdőállományra és évtizedekig lehetetlenné teszik a rendszeres, okszerű erdőüzem létesítését. Ilyen szolgálom a faizási, mely a fekü és hullafától kezdve az ép, egészséges épület és

szerszámfáig kiterjed, továbbá a legeltetési, mely télen-nyáron szabad pusztitást enged a százezerekre menő kecske- és juh-állománynak, nemkülönben a szabad szén- és mészégetés.

És ezen szolgálmányok mind törvényileg biztosított jogosultsággal birnak, a mint ezt majd a boszniai erdőtörvény közlése alkalmával, melyet legközelebb bemutatni szándékom, be fogom bizonyítani.

Mielőtt az itteni erdészeti viszonyok tüzetesebb fejtegetésére, továbbá a bosznia-hercegovinai erdők leírására áttérnék, legyen szabad közelebbről a boszniai és hercegovinai államerdők 1881-ik évi költségvetését bemutatnom, mely ugy-hiszem egyelőre elelégge fogja az igazgatási és kezelési viszonyokat nagyjából megvilágítani.

A midőn Tekintetes Szerkesztő Urnak becses elnézését kérném, azon ígérettel zárom be szerény soraimat, miszerint legközelebb (de nem 4 havi időköz után) ugy az ígért erdőtörvény, mint a kezelésre és üzemre vonatkozó többi adatokat becses rendelkezésére fogom bocsátani.

Seide Miksa, cs. és k. erdész.

Pályázat erdészeti növénytanra.

Az „Országos Erdészeti-Egyesület“ pályázatot nyit egy általános erdészeti növénytanra, melynek az alap- és segédtudományok megfelelő mértékben való felvétele mellett tartalmazni kell a magyar birodalomban honos erdei fák és cserjék, s illetőleg az erdészeti tekintetben figyelemre méltó összes növények leírását.

A pályamű az „Országos Erdészeti-Egyesület“ alapszabályaiban 70—78. §§. alatt foglalt határozatoknak van alávetve, s díja az egyesület Deák Ferencz alapítványából 200 arany, 1100 frt értékkel.

Az idegen kézzel írott és jeligével ellátott pályamunkák, az író nevét rejtő lepecsételt jeligés levéllel együtt, legkésőbb 1883. évi márcziushó 31. napjáig az egyesület titkári hivatalánál nyújtandók be.

Az „Országos Erdészeti-Egyesület“ nevében az 1880. évi rendes közgyűlés és az 1881. márcziushó 19-én tartott rendes választmányi ülés határozata alapján kiadja: az egylet titkári hivatala.

Pályázati határidő meghosszabbítása.

Az „Országos Erdészeti-Egyesület“ által az 1879. évi novemberhó 11-én tartott választmányi ülés határozata alapján az erdőhasználatlan kézikönyvre nyitott, az „Erdészeti Lapok“ 1879. évi X. füzetében közzétett, és múlt évi decemberhó 31-ikén lejárt pályázati határidő, a pályázati feltételeknek különben változatlanul való fentartása mellett, 1883-ik évi márcziushó 31-ig hosszabbíttatik meg.

Az „Orsz. Erd.-Egyesület“ nevében az 1880. évi rendes közgyűlés és az 1881. márcziushó 19-én tartott rendes választmányi ülés határozata alapján kiadja: az egylet titkári hivatala.

Pályázat erdészeti kézikönyvre.

Az „Országos Erdészeti-Egyesület“ pályázatot nyit a magyarországi futóhomok területek megkötésének, beerdősítésének és erdőgazdasági kezelésének módjait tartalmazó, s a homokkötéssel foglalkozó kisebb és nagyobb birtokosok részére népszerű nyelven irandó erdészeti kézikönyvre.

A pályamű az „Országos Erdészeti-Egyesület“ alapszabályaiban 70—78. §§. alatt foglalt határozatoknak van alávetve, s díja 40 darab arany, 220 forint értékkel.

Az idegen kézzel írott és jeligével ellátott pályamunka, az író nevét rejtő lepecsételt jeligés levéllel együtt, legkésőbb 1882. évi márcziushó 31. napjáig az egyesület titkári hivatalánál nyújtandó be.

Az „Országos Erdészeti-Egyesület“ nevében az 1880. évi rendes közgyűlés és az 1881. évi márcziushó 19-én tartott rendes választmányi ülés határozata alapján kiadja: az egyesület titkári hivatala.

A f a p i c z r ó l.

B u d a p e s t, ápril-hó 27.

(B.) Fapiaczunk helyzetét ez idő szerint inkább a kilátások, mint a tényleges eladások mutatják jobbnak; a viszonyok javulásába helyezett várakozás azonban nem alaptalan, mert a pénzpiacz kedvező állapota az ezzel kapcsolatosan járó bővebb beruházásokkal és építkezésekkel fenyőfa anyagainkra oly keresletet ígér, mely készleteinket igénybe veendi, noha nem tagadható, hogy a lefolyt téli, illetve a január és február havi kedvező szállítási viszonyok az új termelésű anyagoknak az erdőkből bővebb mértékben való kihozatalát tették lehetővé.

A francia és német donga keresettségének s árának hanyatlása miatt az ebbeli anyagokra alkalmas tölgyfák árai nyomottak s javulásuk nem is várható addig, míg az ez évi bortermésre való kilátás határozattabbá nem válik, s a májusi fagyok ideje el nem mulik. A vasuti talpfák kielégítőbb helyzetnek örvendhetnek. A tölgykéreg kereslete elég élénk, s a vásárló ügynökök értesülésünk szerint több helyt élénken versenyeznek.

A némethoni fapiaczon több helyről kedvező fakeserletet jelentenek, de ez ma kevés jót jelent ránk nézve, szemben

azzal, hogy a Németországgal közelebb megtartott kereskedelmi és vámtárgyalásoknál még azt sem érhetők el, hogy legalább a már kiszabott vámtételek további nem emelése biztosítsassék. A vám által reánk rótt nehézségek további fennállása mellett tehát ismét figyelembe kell ajánlanunk a nem állami kezelés alatt álló vasutak szállítási tételeinek mérséklését, mert ezektől különben is garantírozott jövedelmünk mellett jogosultan lehet kívánni, hogy a földbirtokosra háruló vámterheknek legalább egy kis részét magukra vegyék át az olcsóbbá teendő szállítási bérek által, a mi különben is a kiszállítható tömeg emelkedésével javukra kétségtől megterül.

Egyes piacokról a következő ártételeket jegyezhetjük fel :

Pozsony. Egy méter bükk hasábfa	5	frt.
Egy méter bükk dorongfa	4.25	"
" " tölgy hasábfa	4.50	"
" " " dorongfa	3.50	"
" " fenyő hasábfa	3.25	"
" " " dorongfa	2.50	"
" köbmét. tölgyépületfa gömb. állap.	12.16	"
" " erdei fenyő épületfa	10	"
Besztercebánya. Egy m. bükk hasábfa	1.70	"
Egy m. bükk dorongfa	1.25	"
" " fenyő hasábfa	1.10	"
Egy szál 4 m. h., 30 cm. sz., 2.5 cm.		
v. fenyődeszka, fenyőnemek szerint	28—48	kr.
Egy drb lucz vagy jegenyefenyő lécz		
méretek szerint	05—17	"
Egy köbméter gömbölyű fenyőfa mére		
tek és fenyőnem szerint	2.20—6	frt.
Lőcse. Egy méter tölgy hasábfa	2.55	"
Egy m. lucz vagy erdei fenyő hasábfa	1.70—2.15	"

Egy drb 5 cm. h., 35 cm. széles, 2.5 cm. v. fenyődeszka, fenyőnemek szerint . . .	50—76 kr.
Egy drb tölgydeszka	76 „
Egy kbm. lucz és jegenyefenyő épületfa gömbölyü állapotban	2.10 frt.
Egy kbm. vörösfenyő és tölgy épületfa . . .	5.70 „
Egerben. Egy méter cserhasábfa	3.20 „
Egy méter tölgy hasábfa	2.50 „
Egy hektoliter faszén	0.80 „
Egy drb 4 m. h., 2.3 cm. v., 31 cm. sz. fenyődeszka	0.25 „
Fűrészelt épületfa kbmként	12—15 „
1000 drb fenyőzsindely	5—6 „
Egy drb vasuti tölgy tapfa	0.60—1 „
1000 drb tölgy donga	80—160 „
Egy métermázsa cserkéreg	3—3.50 „
„ „ gubacs	10 „
Debreczen. Egy mét. tölgy hasábfa	3 „
Egy mét. nyár hasábfa	2 „
Egy szál 4 m. h., 32 cm. sz., 2 cm. v. luczfenyődeszka	0.50 „
Egy szál lucz fenyőlécz	0.08—0.12 „
Egy kbm. gömb. tölgy épületfa minőség szerint	6.30—7.90 „
1000 drb fenyőzsindely	7—7.50 „
Egy méterm. cserkéreg osztály szerint . . .	3—5 „
Baján. Egy méter tölgy hasábfa	2.50 „
Egy méter szil, hárs hasábfa	3 „
„ „ lágy tűzifa	1.25—1.70 „
Egy drb 4 cm. h., 26 cm. sz., 2.7 cm. v. luczfenyődeszka	0.55—0.60 „
Egy drb jegenyefenyő deszka	0.46—0.50 „

Egy köbláb erdeifenyő deszka	0.46—0.50	frt.
„ „ tölgy deszka	1.1—1.2	„
Egy kbm. gömbölyü fenyő épületfa	4.83—5.74	„
1000 drb 48 cm. h., 7 cm. sz.fenyő- zsindely	6.5	„
Gyula-Fehérvár. Egy méter tölgy és		
cser hasábfa	2	„
Egy m. bükk, gyertyán, kóris és nyirfa	2.5	„
„ „ fenyőfa	1.2	„
Egy szál 8 m. h., 20 cm. átm. lucz- fenyő épületfa	3	„
Egy szál 9 m. h., 24 cm. átm. tölgy- épületfa	3	„
Ungvárt. Egy méter bükk hasábfa		
Egy m. bükk dorongfa	1.50	„
„ „ tölgy hasábfa	1.80	„
„ „ fenyő „	1.30	„
Egy drb 4 m. h., 32 cm. sz. 2.5 cm. v. fenyődeszka	0.43	„
Egy drb 4 m. h., 32. cm. sz., 2.5 cm. v. tölgydeszka	0.69	„
Egy drb 4 m. h., 32 cm. sz. 5 cm. v. fenyőpadló	0.86	„
Egy drb 4 m. h., 32 cm. sz. 5 cm. v. tölgypadló	1.39	„
Egy drb fenyőlécz méretek szerint	0.06—0.10	„
Egy köbméter gömbölyü fenyő épületfa 1—20 m. h. v. azon felül	5.70—6.50	„
1000 drb 57. cm. h. fenyőzsindely	7.80	„

Különfélék.

(J. N.) **Fakereskedelmünk a tengeren.** Február hóban a magyar-, horvát- és dalmát kikötőkből következő faanyagok vitettek ki :

	Fiuméból,	a többi kikötőkből,	összesen,
donga	270.800	318.798	589.598 drb,
deszka	1.501	14.932	16.432 „
gerenda és talpfa	3.195	3.015	6.210 „
kő- és faszén	751	3.410	4.161 mm.

Miután a nem magyar kikötőkből Zengg, S. Giorgia és Carlopago exportáltak legtöbbet, azt szabad következtetnünk, hogy a bosnyák termelés javára legtöbb esik a kivitelből.

A szénre nézve igen kíváncsnak tartanók, ha a rév és vasuti hivatalok a kő- és faszenet elkülönítve mutatnák ki, mert azok hasonló neveik daczára lényegesen különböző kiviteli cikkek.

A fák kora. A fák koráról Tandon M. következőket jegyzett fel : A legöregebb pálmafák 200—300 év, szilfa 355 év, cziprusfa 388, repkény borostyán 448 év, juhar 516 év, vörös fenyő 576 év, platanus 720 év, czédrus 800 év, diófa 900 év, gesztenye 900 év, hársfa 1076 év, jegenye fenyő 1200 év, tölgy 1400 év, olajfa 2000 év, tiszafa 2880 év, vellingtonia 3000 év, kaliforniai mamutfa 5000 év, (11.70 méter vastag, 142.₂₄ m. magas), egy adansonia és egy zelnicze 6000 év. A zelniczék legöregebbike, melyet Humboldt 1799-ben Tenerifa szigetén találva megmért, tövében 23.₃₉ méter átmérővel bírt, és 1868. év január 2-án dühöngött vihar által kidöntetett.

(V—y.)

Róka-farkas. Nemcsak a madaraknál, hanem úgy látszik

az emlősöknél is a fajok keresztezésének mind gyakoribb esetei fordulnak elő. Így mult évben hg. Lippe dárdai uradal-mában Baranyában egy oly különös állat lövetett, mely iránt a szakemberek sokáig tisztába jönni nem tudtak. A rókánál kevés-sel magasabb és hosszabb, de erőteljesebb; farka és fejé-nek alakja rókához hasonlított, azonban a nyak, mell és az egész felső test valóságos farkas eredetre mutatott, hasonlólul bundájának, minősége, színe stb. farkasra emlékeztetett, míg ellenben a gyengéd vékony lábak ismét róka apára mutattak.

Ezen ritka zsákmány kitömés végett Bécsbe került, hol szakszerű bonczolás után hivatalosan ilyen a róka és farkas keresztezéséből származó válfajnak constátáltatott; mint hall-juk, az uradalom tulajdonosa Rudolf koronaherczeg ő fensé-gének ajándékozta, és így ő fensége álattani gyűjteményében van elhelyezve. Ezen adatokat Starszykovsky Ferencz dárdai urad. erdőfelügyelő úr szivességéből közölhetjük.

Tóthi Szabó Sándor.

Változás az erdészeti szolgálat körében. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister, Hóra József, m. kir. katasteri erdőbecslési felügyelőt a ministeriumhoz főer-dészsze nevezte ki.

Magyarosodunk. Wickl Antal m. k. katasteri erdőbecs-lési felügyelő és az „Országos Erdészeti-Egyesület“ alapító tagja nevét Dernyei-re változtatta. Éljen!

Erdészeti rendeletek tára.

Körrendelet valamennyi közigazgatási bizottságnak.

39.108. sz. Kérdés intéztetvén hozzám aziránt, hogy vajjon a magyar honpolgári joggal nem bíró erdőtisztek és erdőőrök letehetik-e az 1879. évi XXXI. törvénycikk 38. §-ában megszabott esküt, avagy nem, szükségesnek tartom mult évi 30.686. szám alatt ezen ügyben kibocsátott körrendeletem kapcsolatában figyelmeztetni a közigazgatási bizottságokat, miszerint a felesketett erdőtisztek és erdőőrök, az erdőtörvény 40. és 128. §§-ai értelmében szolgálatukban közbiztonsági közegeknek tekintetvén, mint ilyenek oly jogokkal is felruháztatnak, melyeknek gyakorlása csak magyar honpolgárokat illethet meg, s hogy ennél fogva a magyar honpolgári joggal nem bíró egyéneknek a fennebb idézett törvénycikk 38. §-ában foglalt hatósági esküjü letétele nem engedhetem meg.

Budapest, 1881. márcziushó 15.

B. Kemény.

Körrendelet valamennyi közigazgatási bizottsághoz.

11.764. szám. Értésemre jutván, hogy az elbírált erdei kihágások után az országos erdészeti alapot megillető büntetéspénzek a kir. adóhivatalokhoz késedelmesen és igen kis mértékben folynak be, felhivom a közig. bizottságot, hogy az erdei kihágási bíróságokat az erdei kihágások gyors és törvényszerűen pontos letárgyalására és a hozott ítéletek végrehajtására, a befolyt büntetéspénzek négyötöd részének pedig az 1879. XXXI. t.-cz. 208. §-a értelmében az országos erdei alap javára az illető kir. adóhivatalhoz leendő beszolgáltatásra utasítsa, az erdei kihágási bíróságokat és a hozott ítéletek végrehajtására hivatott közegeket pedig maga részéről is kellően ellenőrizze. — Kelt Budapesten, 1881. áprilho 7-én.

Báró Kemény.

Körrendelet valamennyi m. kir. erdőigazgatóság-, főerdőhivatal- és erdőhivatalhoz.

11.569. szám. A jövő évi erdészeti kezelés alapját képező előirányzatok helyesebb összeálllithatása végett utasítom a (czimet), hogy a kezelésére bizott erdőbirtok költségvetésének szerkesztése alkalmával az erdőgazdasági és kereskedelmi viszonyok gondos figyelembevételével járjon el; a folyó évi előirányzattól való eltéréseket alaposan indokolja, különösen pedig a mellékhaszonvételek bevételi

rovatán netalán mutatkozó különbségeknél azon jövedelemcsökkenést, mely a gazdasági ágak átadott területek és jogok haszonbérének kimaradásából eredett, számszerint mutassa ki.

Az előirányzatokhoz a birtokkimutatások és az üzenterveknek az illető költségvetési ivre vonatkozó használati kivonatai is csatolandók, ellenben az ellátmányi kimutatás az erdőpénztárak felosztása folytán fölöslegessé vált.

A részletes előirányzatok, valamint a birtokkimutatások és üzentervek erdőgondnokságok szerint állítandók össze, és az előirányzott bevételek és kiadások egy külön kimutatásban erdőgondnokságonként és rovatonként olyképen részletezendők, hogy az erdőhivatal központi, illetve erdőigazgatósági (főerdőhivatali, erdőhivatali) kerületenkénti és erdőgondnokságonkénti bevételei és kiadásai rovatonként előtűntetve legyenek. Ezen kimutatás rovatonkénti végeredményei a sommás előirányzatba átvezetendők, az 1881. évi előirányzattal és az 1880. évi tetteles eredménynyel összehasonlítandók és indokolandók.

Utasítom továbbá a (czímet), hogy az erdőgondnokságok részletes előirányzatainak összeállításával a számitásba vett bevételeknek és tervezett kiadásoknak költségvetésszerű fogatosításáért szintén felelősséggel tartozó erdészeket és erdészhelyetteseket bizza meg, a beérkező előirányzatokat pedig saját álláspontjából bírálván meg, kerületének előirányzatát ezek alapján állítsa elő.

Az erdészeti költségvetés ilyképen leendő elkészítését annyival inkább tartom szükségesnek, mivel ez által az egyes erdőgondnokságok vezetői kénytelenek lesznek gazdasági feladatukat alaposabban tanulmányozni s a kezelősökre bizott erdőbirtok okszerű gazdálkodásáról s jövedelmének emeléséről behatóbban gondoskodni.

A személyes járandóságoknál csak azon költségek irányozandók elő, melyek tetteleg készpénzben fizettetnek, a mellékjárandóságok pénzértéke tehát csak azon esetben veendő fel az előirányzatba, ha azok bármely oknál fogva természetben ki nem adhatók.

Az erdőrendezésről szóló előirányzat az illető erdőrendező által szerkesztendő, annak részéről az erdőhivatalnak bemutatandó, s a költségvetés illető rovata ennek alapján töltendő ki.

A termelendő és eladandó épületfa és fagyártmányok azon esetben is, ha a termelés és eladás darabokban történik, köbméterekben, a faszén pedig hektoliterekben mutatandók ki.

A nyugdíjakra vonatkozó előirányzatba az 1881. év márcziushó végével tetteleg fennállott nyugdíjállomány veendő fel.

Az ezen utasítás alapján szerkesztendő 1882. évi részletes előirányzatok az erdőgondnokságok által szerkesztett egyes költségvetésekkel együtt legfeljebb f. évi májushó végéig előterjesztendők.

Budapesten, 1881. ápril hó 7-én.

Báró Kemény.

Körrendelet az erdészeti pénzkezelés elszámolása ügyében a m. k. erdőigazgatóságok-, főerdőhivatalok, és erdőhivatalokhoz.

595. sz. Az államerdészet új szervezése alkalmával az erdő-pénztárak feloszlattatván, az adóhivatalok az erdészeti pénzkezeléssel és annak elszámolásával is megbízva lettek; ezen hivatalok azonban az erdészeti részletfizetéseket az erdészeti kezelés sajátosságos viszonyainál fogva nem teljesíthetik, valamint a számos különféle bevételt sem szedhetik be, minélfogva az erdőhivatalhoz fizető számvevői állomás lett rendszeresítve azon czélból, hogy az erre alkalmazott tisztviselő az adóhivatal által kifizetendő állandó előlegből a szóban lévő kisebb fizetéseket az erdőhivatalnál teljesítse s a kisebbrendű bevételeket elfogadja.

A fizető számvívőnek kiszolgáltatandó előlegek az erdészeti tárczanaplóban kiadásba teendők, mint átfutó kiadások könyvelendők és egyuttal mint megtérítendő előlegek bevételben előirandók.

A fizető számvívő az egyes kiadásokat és bevételeket (a nyert állandó előleg kivételével) a vett utasítás szerint az általa vezetendő segédnaplókba bevezeti és ezen bevételi s kiadási naplókat havonként lezárja és összes okmányaival együtt hivatalos úton átadja az adóhivatalnak, mely ezen bevételeket és kiadásokat az erdészeti tárczanaplóban nem tételenként, hanem sommásan számolja el és az illető tételekhez a fizető számvívő által bemutatott segédnaplókat csatolja.

A fizető számvívő által vezetendő havi bevételi és kiadási segédnaplók végeredményei közötti különbség képezi azon összeget, mely azon esetben, ha a bevétel nagyobb, készpénzben az adóhivatali pénztárba beszolgáltatandó, ellenben, ha a kiadás nagyobb, az az adóhivatal által készpénzben az erdőhivatal fizető számvívőjének megállapított előleg kiegészítésére kifizetendő.

Az egyes utalványozási rendeletek azon esetben is a pénztárhoz czimezendők, ha az utalványozott összegek kifizetésével a fizető számvívő bizatik meg.

A fizető számvívő kezelése alatt lévő előlegekből csakis az erdő-számvévőség által megelőzőleg érvényesített kiadások utalványozhatók, mihez képest a fizető számvívő köteles mindazon utalványokat, melyek a számvévőség által ellenjegyezve nincsenek, visszautasítani.

A fizető számvívő által kezelt pénzek, úgy mint a rendes pénztáraknál, Wertheim-féle pénztárba helyezendők és ellenzár alatt tartandók.

Az ellenzárlat teljesítésével az erdőhivatal saját kebeléből egy arra alkalmas tisztviselőt bizand meg, ki a fizető számvívő mellett mint ellenőr működik, s azzal együtt a napi zárlatot eszközli; az átolvasott és helyesnek talált pénzkészletet a pénztárba elhelyezi,

másnap reggel pedig a fizető számvivőnek azt az előre látható szükséglethez képest vagy egészen, vagy csak részben ismét kiszolgáltatja.

Ha a napi zárlatnál pénzhány, vagy fölösleg találtatnék, az a hivatali főnöknek azonnal bejelentendő, ki a megfelelő szabályszerű intézkedéseket megtenni tartozik.

Az erdőhivatal főnöke köteles a fizető számvivőt teendőinek teljesítésében ellenőrizni és a kezelése alatt lévő pénzeket évenként legalább háromszor rovincsolni.

A fizető számvivő kezelésében lévő előleg összegét túlhaladó nagyobb fizetések és bevételek rendszerint az adóhivatali pénztárhoz utasítandók.

Az erdőhivatal mellé rendelt számvivőség a számadások szigorlatát és az erdészeti pénzkézelés könyvelését, a mint ez idei 1-ső számú körrendeletben is kimondva lett, a jelenleg érvényben lévő számviteli utasítás és szabályok értelmében folytatja.

Az 1880. második félévi erdészeti kezelési kimutatások, valamint az 1880. évi pótkézelési kimutatások még a m. kir. pénzügyministerium központi számvevőségéhez, az 1881. évi pénzkézelési kimutatások pedig a m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium erdőszámvevőségéhez küldendők be; magától értetvén, hogy a pótkézelési kimutatások, valamint a m. kir. állami számvevőszéknek előterjesztendő póttulványozási és beszüntetési jegyzékek, az 1880. évi pénzügyi törvény értelmében, még a régi hivatali beosztás szerint szerkesztendők.

Az erdészeti rendes és átmeneti hitelek felhasználására vonatkozó utalványozási és beszüntetési jegyzékek 1881. évtől kezdve másolatban a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium erdőszámvevőségének is beküldendők.

A perköltségek nyilvántartásával és elkönyvelésével a m. kir. pénzügyministeriumhoz tartozó jószágigazgatósági számvevő osztályok lévén megbizva, az erdőszámvevőségek perköltségek nyilvántartásával és elkönyvelésével nem foglalkoznak; a perköltségek szervezésére nézve az erdőhivatal külön utasítást fog nyerni. Az ujonnan felállított erdőszámvevőségekhez segédszemélyzet és szolgálk szervezve nem lévén, utasíttatik a (czim), hogy a számvevőségek fogalmazványait, a mennyiben tisztázandók és másolandók, az erdőhivatal kiadó közegei által tisztáztassa és a számvevősnél végzendő szolgai munkák teljesítésére az erdőhivatal szolgáját alkalmazza.

Az erdőszámvevőségek hivatalos helyiségeinek fűtésére szükséges és szabályszerűleg megállapítandó tűzifamennyiség ingyen kiszolgáltatandó és a faértéknek keresztülvezetése nélkül az anyagszámadásban egyszerűen kiadásba teendő, úgy mint ez az erdőhivatal saját hivatalos helyiségeinek fűtésére szükséges tűzifával tetteleg történik.

A számvevőségnek kiszolgáltatott tüzifa a számvevő-égi főnök vagy vezető által nyugtázandó és ezen nyugta az anyagszámadáshoz csatolandó. — Budapest, 1881. január 9.

Bárá Kemény.

Körrendelet valamennyi m. k. erdőigazgatóságnak főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak, az erdőbirtokot terhelő államiadó fizetése tárgyában.

11.735. sz. Az államerdészeti új szervezésével a szolgálati kezelésre, valamint pénztári ügyvitelre vonatkozó általános és különös szabályok, a mennyiben azok időközben nem módosítottak, változást nem szenvedvén, figyelmeztetem a (czimet), hogy a kincstári erdőbirtokok után évnegyedenként esedékessé váló egyenes adók az 1876. évi „Pénzügyi Közlöny“ 57. számában megjelent 62.991. számú pénzügyministeri körrendelet 4-ik pontja és ezzel kapcsolatban az 1877. évi „Pénzügyi Közlöny“ 9-ik számában 10.108. sz. a. közzétett szintén pénzügyministeri körrendelet határozatai értelmében fizetendők és számolandók el; megjegyezvén, hogy az 1877. évi 65.860. számú pénzügyministeri körrendelet (1877. évi „Pénzügyi Közlöny“ 45. sz.) első részének hatálya az által, hogy az adóhivatalok egy része egyuttal erdőpénztár is, megszűnt.

Az idézett körrendeletek határozatai szerint tehát az erdőigazgatóság (főerdő, illetve erdőhivatal) székhelyében fekvő birtokrészek utáni adókat az erdőkincstár az erdőigazgatóság, (főerdő, illetve erdőhivatal) székhelyén lévő, illetőleg saját pénztári ügyeit ellátó adóhivatalnál, mint közvetlen adófizető tartozik leróni, illetőleg a fenti rendeleteknek megfelelőleg azokat olyképen elszámolni, hogy az erdészeti naplóban kiadásba s egyuttal az egyenes adónaplóban bevételbe tétessenek. Más megre területén fekvő birtokok után ellenben az adók az adófelügyelő székhelyén lévő adóhivatalnál állván előírásban, forgalmi átszámítás nélkül készpénzben fizetendők.

Budapest, 1881. ápril hó 19-én.

A miniszter meghagyásából :

Bedő Albert,

országos főerdőmester és ministeri tanácsos.

. . . A. Üzemosztály.

. . . I. vágássorozat.

. . . I. tag. Gyertyánkút.

Utasítás az erdőgazdasági

(Kiadatott a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi

Részletes

Osztag szám	Terület	Termőhelyi viszonyok				Állabjellegelés			Jelen fatömeg-			
		Talaj és közet	Fekvés, hajlás és lejtés	Emelkedés (Adriai tenger felé)	Termőképességi oszt.	Fanem és elegyarány	Fatömegkor	Zár lat	e g é s z			
									holdankint	tölgy	cser	bükk és gyertyán
kat. hold			méter				év		t ö m ö r k ö b			
A) Üzemosztály. I. vágássorozat. I. tag. Gyertyánkút. Ezen tag az 1-ső vágássorozat 6. ny. részében a „Gyertyánkút” körüli, közvetlenül a Gyertyánvölgybe hajló partokat és a „Süger” mellékvölgy mindkét oldalát foglalja el, 350—595 méter magasságban az adriai tenger szíve fölött; hajlik egészben É. N. felé, az egyes részeken ÉK., K., DN. és ÉN. felé; lejtés 5—25°, nagyjából 20°-on alul. Altalaj mészkő, helyenkint palakő; feltalaj elég mély, többnyire kővel vegyült üde, televényes homokos agyag. Átlagos termőhelyi osztály: tölgy II., bükk II., fanemek terület szerint: tölgy IV., bükk és gyertyán 0-95, nyár és fűz IV., csekély részben kőris, juhar, szil. Állabkor: 114—153 év és 8—13 év (2.0 hold vágható, 183 h. hatalmas) átlagos fatömegkor 81 év. Az egész 3⁵³ hold terület.												
1	41	Meglehető mély, üde, televényes homokos agyag, felülete számos nagyobb kővel van borítva, melyek részben a talajba is bemélyednek, máskülönben a talajboríték korhany a ritkásabb helyeken kevés fű. Altalaj mészkő.	5—18°	390	B.	Bükk . . . 0-9 gyertyán . . . 0-1 beszórtan juhar kőris, szil; a gyertyán kis csoportokban fordul elő	138	0-6	208	.	.	8528
2	9	stb. stb.			II.		9—155					
összesen	383	.	.	.	.	.	.	.	3020	.	.	41394
II. tag. Bükkös Mátra stb. Összesítés.												
I.	383	.	.	.	.	.	.	.	3.20	.	.	41394
II.	429	.	.	.	.	.	.	.	764	.	.	37323
III.	434	.	.	.	.	.	.	.	206	88	.	30998
IV.	447	.	.	.	.	.	.	.	3081	2963	.	19666
V.	426	.	.	.	.	.	.	.	2184	569	.	2329
összesen	2119	I. vágássorozat	.	.	.	.	.	.	9155	362.	.	131710

üzemtervek készítése iránt. (Folytatás.)

m. kir. minister által 1880. évi 23374. számalatt.)

. . . A. Üzemosztály.

. . . I. vágássorozat.

. . . I. tag. Gyertyánkút.

á l l a b l e i r á s.

3-ik. minta.

készlet				Jelen évi növekvés		Mellékállab		Üzemre vonatkozó megjegyzések	Egyéb észrevételek	
b e n				%	holdankint	egészben	holdankint			egészben
kőris, juhar és szilfa	nyár és fűzfa		Összesen				Remélhető vágási hozam			
m é t e r				tömörköbméter						

A) Üzemosztály.

I. Vágássorozat.

I. tag. Gyertyánkút.

let 0.5—0.9 zárlatu, átlag 0.61. Jelen fakészlet holdankint átlag 116 tm., növekvés 0.6 tm. Remélhető vágatási fahozam holdankint átlag 216 tm. Az egész területből 20 hold az I., 269 h. az V. fordaszakban tarlasztatik le (86 h. az V. fordaszakban ismét tarlasztás alá jön a II. tag 12. és 14. osztágja helyett, melyek csak a következő forda elején tarlatnak le a korfokozati sorrend szabályozása céljából) A hézagos fiatalosak kőrís, juhar, szil, vörös- és jegenyefenyével egészítendő ki. Tarlasztás alkalmával a 6-ik és 7-ik osztágba a meglevő fanemek közé tölgy elegyítendő, magasabb helyeken jegenyefenyő is. Az egész tag a gyertyánvölgyi üveggyár által használtatik ki, a haszonfa M. város piaczára is szállítható. A tag K. része ki van téve N. szélnek, fagnak csak egyes részek.

.	.	.	8528	0.5	1.1	45	.	.	210	Tarlasztás alkalmával mindenek előtt a gyertyánfa csoportok és a túlkoros bükkfőrszek szedendők ki.	
1	12	.	44427	.	.	248	.	.	.		

II. tag. Bükkös Mátra stb.

Összesítés.

1	12	.	44427	.	.	248	.	.	.		
4518	.	.	42605	.	.	994	.	.	.		
7511	.	.	38803	.	.	1005	.	.	.		
1579	.	.	27289	.	.	757	.	.	.		
311	292	.	5585	.	.	457	.	.	.		
13920	304	.	158709	.	.	3461	.	.	.		

A területeknek termőhelyi osztályok szerinti kimutatása

Osztágszám	Terület k. hold	Fanem, elegy- arány és termő- helyi osztály				Zárlat A remélhető hozam aránya 300 tm. fatermésben	Fatömegkor	Valódi terület											
		tölgy		bükk				tölgy (tölgy és cser)				bükk (bükk, gyertyán, kőris, juhar,							
		elegyarány	termőhelyi osztály	elegyarány	termőhelyi osztály			I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.				
		1-000	0-798	0-634	0-502			Összesen	1-000	0-786	0-586	0-429							
		termőhelyi osztály						termőhelyi osztály								termőhelyi osztály			
kat. hold				kat. hold								kat. hold							
A) Üzemosztály.																			
I. vágássorozat.																			
I. tag. Gyertyánkút.																			
1	41	.	.	1-0	II.	0-6	210 300 280	138	.	.	.	.	.	.	41	.	.	.	.
2	4	.	.	1-0	II.	0-8	280	153	.	.	.	.	.	.	4	.	.	.	.
	5	.	.	1-0	II.	0-6	280	3	.	.	.	.	.	.	5	.	.	.	.
3	7	.	.	1-0	II.	0-8	280	153	.	.	.	.	.	.	7	.	.	.	.
	9	.	.	1-0	II.	0-6	280	4	.	.	.	.	.	.	9	.	.	.	.
4	54	.	.	1-0	II.	0-7	235 280	143	.	.	.	.	.	.	54	.	.	.	.
	23	.	.	1-0	II.	0-5	280	3	.	.	.	.	.	.	23	.	.	.	.
5	12	.	.	1-0	II.	0-7	255 280	143	.	.	.	.	.	.	12	.	.	.	.
	29	.	.	1-0	II.	0-6	280	4	.	.	.	.	.	.	29	.	.	.	.
6	9	.	.	1-0	II.	0-7	240 280	135	.	.	.	.	.	.	9	.	.	.	.
	22	.	.	1-0	II.	0-5	280	5	.	.	.	.	.	.	22	.	.	.	.
7	58	.	.	1-0	II.	0-6	205 280	133	.	.	.	.	.	.	58	.	.	.	.
8	15	1-0	II.	.	.	0-9	205 35	114	.	15	.	15	.	.	.	.	.	.	.
9	37	.	.	1-0	II.	0-5	160 150	13	.	.	.	.	.	.	37	.	.	.	.
10	54	.	.	1-0	II.	0-6	150	8	.	.	.	.	.	.	54	.	.	.	.
11	4	.	.	1-0	II.	0-5	280	8	.	.	.	.	.	.	4	.	.	.	.
összesen	383	.	.	.	.	.	.	.	.	15	.	15	.	.	368	.	.	.	.
12	stb. stb.	II. tag. Bükkös Mátra Összevonás.																	
I.	383	.	.	.	.	.	.	.	15	.	.	15	.	.	368	.	.	.	.
II.	429	.	.	.	.	.	.	.	6	3	16	25	.	.	343	61	.	.	.
III.	434	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	1	.	.	431	2	.	.	.
IV.	447	.	.	.	.	.	.	.	26	7	.	33	.	.	414	.	.	.	.
V.	426	.	.	.	.	.	.	.	63	3	2	68	.	.	263	95	.	.	.
összesen	2119	.	.	.	.	.	.	.	27	91	6	18	142	.	1819	158	.	.	.

s az átlag-adatok kiszámítása.

4-ik minta.

szil, nyár, fűz)	I. termőhelyi osztályra átszámított terület			Teljes zárlatra átszá- mított terület	I. termőhelyi osztályra és teljes zárlatra átszá- mított terület	300 tm. egyenlő vágá- tási fahozamra átszámí- tott terület	Szorzat az I. termőhelyi osz- tályra és teljes zárlatra át- számított terület és a fatömeg- kor közt	Átlag-adatok kiszámítása
V.	tölgy	bükk	összesen					
0.343	Összesen			k a t. h o l d				

A) Üzemosztály.
I. Vágássorozat.
I. tag. Gyertyánkút.

41	32.2	32.2	24.6	19.3	28.7	2663	Az egész tagnak átlagos elegyaránya : $\frac{12.0}{289.1} = 0.04$ $\frac{289.1}{301.1} = 0.96$ Átlagos fatömeg kora : $\frac{15011}{185.0} = 81 \text{ év}$ Átlagos zárlata : $\frac{215.4}{383} = 0.61$ Átlagos termőhelyi osz- tályra $\frac{12.0}{15} = 0.798 \text{ II}$ $\frac{289.1}{368} = 0.786 \text{ II}$ Átlagos várható fahozam holdankint : $\frac{276}{383} \times 300 = 216 \text{ tm.}$
4	3.1	3.1	3.2	2.5	3.7	382	
5	3.9	3.9	3.0	2.3	4.7	7	
7	5.5	5.5	5.6	4.4	6.5	673	
9	7.1	7.1	5.4	4.3	8.4	17	
54	42.4	42.4	37.8	29.7	42.3	4247	
23	18.1	18.1	11.5	9.0	21.4	27	
12	9.4	9.4	8.4	6.6	8.2	944	
29	22.8	22.8	17.4	13.7	27.1	55	
9	7.1	7.1	6.3	5.0	7.2	675	
22	17.3	17.3	11.0	8.6	20.5	43	
58	45.6	45.6	34.8	27.4	39.6	3644	
12.0	12.0	12.0	13.5	10.8	10.3	1231	
37	29.1	29.1	18.5	14.5	16.6	188	
54	42.4	42.4	32.4	25.4	28.8	203	
4	3.1	3.1	2.0	1.5	2.0	12	
368	12.0	289.1	301.1	235.4	285.0	276.0	15011

II. tag. Bükkös Mátra.								
Összeronás.								
368	12.0	289.1	301.1	235.4	185.0	276.0	15011	Az egész I.-ső vágássorozat- nak átlagos elegyaránya : $\frac{112.5}{1634.7} = 0.07$ $\frac{1522.2}{1634.7} = 0.93$ Átlagos fatömeg kora : $\frac{60284}{1066.0} = 56 \text{ év}$ Átlagos zárlata : Erdősült területen : $\frac{1375.3}{2090} = 0.65$ Egész területen : $\frac{1375.3}{2119} = 0.65$ Átlagos termőhelyi osztály : $\frac{112.5}{142} = 0.792 \text{ II}$ $\frac{1522.2}{1977} = 0.770 \text{ II}$ Átlagos várható fahozam holdankint : $\frac{1429.8}{2119} \times 300 = 202 \text{ tm.}$
404	14.7	305.3	320.0	303.9	233.8	279.6	14869	
433	1.0	340.0	341.0	308.5	242.6	305.0	14615	
414	31.6	325.4	357.0	270.6	217.0	307.0	11509	
358	53.2	262.4	315.6	251.9	187.6	262.2	4280	
1977	112.5	1522.2	1522.2	1375.3	1066.0	1429.8	60284	

K o r o s z t á l y -

O s z t a g	Á l l a b k o r	I.				II.				III.			
		k o r o s z -											
		81—100 és több éves				61—80 éves				41—60 éves			
		Valódi	I termő- helyi osz- tályra	300 fa- ter- mésre	Fatömeg	Valódi	I. t. h. osz- tályra	300 tm. fater- mésre	Fatömeg	Valódi	I. t. h. osz- tályra	300 tm. fater- mésre	Fatömeg
			átszámított	átszámított			átszámított						
		terület	terület	terület	terület								
év	k. hold	t. m.	k hold	t. m.	k. hold	t. m.							
A) Üzemosztály.													
I. vágássorozat.													
I. tag. Gyertyánkút.													
1	138	41	32.2	28.7	8528	.	.	.	.	.	.	.	.
2	153 3	4	3.1	3.7	1221	.	.	.	.	.	.	.	.
3	153 4	7	5.5	6.5	1975	.	.	.	.	.	.	.	.
4	143 3	54	42.4	42.3	12450	.	.	.	.	.	.	.	.
5	143 4	12	9.4	8.2	3008	.	.	.	.	.	.	.	.
6	135 5	9	7.1	7.2	2094	.	.	.	.	.	.	.	.
7	133	58	45.6	39.6	11713	.	.	.	.	.	.	.	.
8	114	15	12.0	10.3	3020	.	.	.	.	.	.	.	.
9	13	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
11	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
összesen	200	157.3	146.5	44003	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II. tag. Bükkös mátra													
stb. stb.													
Összesítés.													
I. tag	200	157.3	146.5	44009	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II. "	50	39.4	32.6	8785	264	195.8	177.6	32733	.	.	.	.	.
III. "	20	15.4	11.7	3459	201	158.2	137.1	25931	149	117.0	105.0	8476	
IV. "	95	80.2	66.0	19724	.	.	.	.	20	16.2	15.1	1174	
V. "	33	26.1	6.2	1814	.	.	.	.	2	1.2	0.1	10	
összesen	398	318.4	263.0	77791	465	354.0	314.7	58664	171	134.4	124.2	9660	

t á b l á z a t.

5-ik minta.

IV.				V.				Tisztás				Összesen					
t á l y																	
21—40 éves				1—20 éves													
Valódi	I. t. h.	300 tm.	Fatömeg	Valódi	I. t. h.	300 tm.	Fatömeg	Valódi	I. t. h.	300 tm.	Fatömeg	Valódi	I. t. h.	300 tm.	Fatömeg		
	OSZ-	fater-			OSZ-	fater-			OSZ-	fater-			OSZ-	fater-		OSZ-	fater-
	tálya	mésre			tálya	mésre			tálya	mésre			tálya	mésre		tálya	mésre
átszámított			átszámított			átszámított			átszámított			átszámított					
terület			terület			terület			terület			terület					
k. hold			tm.	k. hold			tm.	k. hold			tm.	k. hold			tm.		

A) Üzemosztály.

I. rágássorozat.

I. tag. Gyertyánkút.

.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	41	32·2	28·7	8528
.	.	.	.	5	3·9	4·7	15	.	.	.	9	7·0	8·4	1236
.	.	.	.	9	7·1	8·4	27	.	.	.	16	12·6	14·9	2002
.	.	.	.	23	18·1	21·4	46	.	.	.	77	60·5	63·7	12496
.	.	.	.	29	22·8	27·1	58	.	.	.	41	32·2	35·3	3066
.	.	.	.	22	17·3	20·5	44	.	.	.	31	24·4	27·7	2138
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	58	45·6	39·6	11713
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15	12·0	10·3	3020
.	.	.	.	37	29·1	16·6	112	.	.	.	37	29·1	16·6	112
.	.	.	.	54	42·4	28·8	108	.	.	.	54	42·4	28·8	108
.	.	.	.	4	3·1	2·0	8	.	.	.	4	3·1	2·0	8
.	.	.	.	183	143·8	129·5	418	.	.	.	383	301·1	276·0	44427

II. tag. Bükkes mátra

stb. stb.

Összesítés.

.	.	.	.	183	143·8	129·5	418	.	.	.	383	301·1	276·0	44427
61	48·1	39·8	918	34	26·6	21·4	169	20	10·1	8·2	429	320·0	279·6	42605
62	49·0	45·8	937	.	.	.	.	2	1·4	1·4	434	341·0	305·0	38803
224	176·0	164·2	6132	101	79·2	56·9	259	7	5·4	4·8	447	357·0	307·0	27289
153	120·2	91·6	2517	238	168·1	164·3	1244	.	.	.	426	315·6	262·2	5585
500	393·3	341·4	10504	556	417·7	372·1	2090	29	16·9	14·4	2119	1634·7	1429·8	155709

A jelen erdő-

T a l a j é s f e k v é s																						
Tag	Kőzet			F e k v é s								L e j t						Emelkedés				
	mésző	trachit	palakő	homokkő	É	ÉK	K	DK	D	DNy	Ny	ÉNy	lejtőszög fokokban						200 méter magasságig	200—600 m. magasságig.		
													0—5	5—10	10—15	—20	—25	—30			—35	
k. hold	kat. hold								kat. hold						k. hold							

A) Üzemosztály.

I rágássorozat

I.	366	.	17	.	.	91	25	.	.	108	.	159	.	.	110	242	31	.	.	.	373	10
II.	429	.	.	.	.	73	106	.	.	.	89	161	4	50	.	375	.	.	.	.	183	246
III.	434	.	.	.	112	.	1	168	.	51	102	.	55	102	167	110	.	.	.	.	291	143
IV.	447	.	.	.	43	.	140	24	.	28	193	19	9	106	45	287	.	.	.	.	348	99
V.	399	.	27	.	88	137	.	.	28	66	42	65	3	50	149	224	.	.	.	.	330	96
Összesen	2075	.	44	.	243	301	272	192	28	253	426	404	71	308	471	1238	31	.	.	.	1525	594

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1881. márczius hóban.)

Befizetés. frt.	Befizetés. frt.
Antóny Károly, urad.	Lönhárt Frigyes, m. k.
erdész 8 "	erdőfogalmazó 8 "
Antal Vincze, m. kir.	Mihályffy Lajos 12. ⁸⁵ "
erdővéd 8 "	Mosse Rezső 3. ⁵⁰ "
Bunyitay Gyula, erdő-	Máriássy Mátyás, k.
mester 8 "	al-erdőfelügyelő 8 "
Gr. Degenfeld Aurél,	Neuschlosz J. fiai,
földbirtokos 10 "	fakereskedők 24 "
Dávid Sándor, erdész-	Plech József, m. k. erd. 8 "
segéd 4 "	Pichler József és fiai 24 "
Dufek Elek, urad. erd. 4 "	Pultz Ferencz, urad.
Fuss Ottó 4 "	főerdész 8 "
Fodor István 4 "	Pscherer Miklós, m.
Farkas Pál, erdőmest. 8 "	k. min. fogalmazó 8 "
Gáldy Lajos 2 "	Petzrik Antal 8 "
Gazda-kör 8 "	Richter Rezső 1 "
Göllner Antal, m. k.	Reinfusz Bódog, főerd. 8 "
pénztárnok 8 "	Ráth Iván, urad. kor-
Geszner Lajos, végzett	mányzó 8 "
erdőakadémikus 8 "	Russ Miksa, m. k. er-
Guckler Károly, m. k.	dővéd 8 "
köza. erdőgyakornok 8 "	Schmutzer József, m.
Hoffmann Sándor, m.	k. erdőgyakornok 8 "
k. főerdőtanácsos 6. ⁵⁰ "	Szoboda János, cs. k.
Horáczek Istv., főerd.	erdőmester 8 "
Jánossy Dénes, m. k.	Szontagh Gusztáv, m.
faraktárgondnok 8 "	kir. erdész 8 "
Jambrich János, m. k.	Schumichrast Gyula,
erdész 20 "	erdész 5 "
Krascsenits Imre,	Báró Simonyi Lajos,
főerdész 2 "	földbirtokos 10 "
Kotzmann Emil, urad.	Schmidt Laj., urad. erd. 8 "
főerdész 8 "	Schmidt Ignác, urad.
Kaczvinszky Viktor,	főerdész 8 "
prépost 8 "	Steyrer József, m. k.
Koszinszky Alajos, erd.	erdőmester 8 "
Kassai gazd. tanintézet 8 "	Scholtz Ottó, m. k. erd. 8 "
Kovács Albert, iskola-	Schusselka Gusztáv,
széki elnök 8 "	üveggyáros 8 "

Befizetés. frt.		Befizetés. frt.
Schifft Adolf, hercegi uradalmi erdőmester . 8 "		Trnovszky Károly, m. kir. erdősz . . . 8 "
Seyffried Károly, m. k. erd. fogalmazó . 8 "		Ujbánya várostanácsa . 8 "
Özv. Szalay Sándorné 7. ⁵⁰ "		Würsching Frigyes, m. k. erdőgyakorn. . 8 "
Szeged sz. k. várost. 160 "		Weszter Sándor, m. k. főerdész . . . 20 "
Suha Rezső, erdőm. . 1 "		

A legújabb

igen czélszerű és legszebb kiállításu

vadászkabátokat,

melyek utazási czélokra is alkalmasak,

ajánlja **KLEIN D.**, uriruha-üzlete,

Budapesten, Váci és Zsibárus-utca szögletén.

1 vadászkabát legjobb stájer lodenből 17 frt.

1 ugyanolyan, téli használatra, melegen béelve 22 "

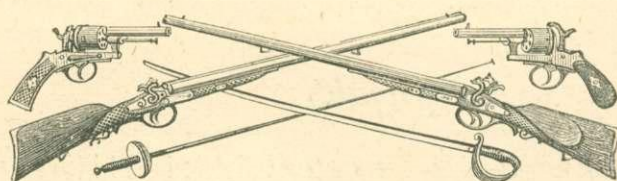
A megjelölt kabátok a t. cz. közönség által nagy tetszéssel fogadtattak.

 Erdőtiszti egyenruhák szolgálati és diszalkalmakra szintén jutányos áron készíttetnek.

 Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Fontos utazók-
nak, vadászoknak,
tiszteknek
és másoknak.

Revolverek, fegyve-
rek, vadászati esz-
közök,

különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

Bécs, Ottakring
Festgasse 11/13.

GASSER LIPOT

Raktár Bécs,
I. Kohlmarkt 8.

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb áron szállíttatnak.

 Illusztrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

Hirdetmény.

Mindennemű

vadász-, katonai egyenruha és civilruha

legjutányosabb árak mellett megrendelhető.

Rosenthal H.-nál

az arany sisakhoz.

A m. kir. vallás-, és közoktatási nagyméltóságu ministerium, közala-
pitványi erdőtiszték és erdőőrök egyenruha-szállítója.

Budapest,

Haas-féle palota, Gizellatér, 1. szám.